

Evropska
komisija

[ZIMA 2012 ▶ ŠT. 44]

panorama

inforegio

▶ Pametna specializacija

Gonilo prihodnje gospodarske
rasti v evropskih regijah

- ▶ Napredek Poljske: zgodba
o uspehu EU, ki se nadaljuje
- ▶ Ocena poudarja dosežke
kohezijskega sklada
- ▶ Regionalna politika
navdihuje države po svetu

Regionalno
in mestno
politiko

▶4

▶ **UVODNIK** 3
Komisar Johannes Hahn

▶ **INTERVJU**
NAPREDEK POLJSKE 4-7
Elżbieta Bieńkowska – Ministrica
za regionalni razvoj, Poljska

▶ **OSREDNJA TEMA** 8-13
PAMETNA SPECIALIZACIJA –
GONILO PRIHODNJE GOSPODARSKE
RASTI V EVROPI

▶ **RAZISKAVA EUROBAROMETRA –**
VISOKA KAKOVOST ŽIVLJENJA
V REGIJAH KLJUB MALODUŠJU
V GOSPODARSTVU 14-17

▶ **INOVACIJE V REGIONALNEM**
RAZVOJU IN RAZVOJU MEST:
NAGRADE REGIOSTARS 2014 18

▶ **EVROPA V MOJI REGIJI**
FOTOGRAFSKI NATEČAJ 19-21

▶ **Z VAŠIMI BESEDAMI** 22-29
Nationalni in regionalni pogledi na kohezijsko politiko

▶ **EVROPSKA REGIONALNA POLITIKA:**
VIR NAVDIHA ZA DRŽAVE ZUNAJ EU 30-31

▶ **PRIMERI PROJEKTOV** 32-35
Primeri projektov iz Italije in Združenega kraljestva
ter evropskih projektov teritorialnega sodelovanja
iz programa za srednjo Evropo in nadsionalnega
programa sodelovanja za jugovzhodno Evropo

▶ **OCENA KOHEZIJSKEGA SKLADA** 36-37

▶ **PIONIRJI SODELOVANJA:**
VEČ KOT 280 DOGODKOV OB DNEVU
EVROPSKEGA SODELOVANJA 38-39

▶ **PROGRAM** 40

▶8

▶22

▶38

Fotografije (strani):

Naslovnica: © Shutterstock

Strani 3, 9, 10, 11, 12, 15, 17, 19, 20, 21, 31, 38, 39: © Evropska komisija

Strani 5-7: © Ministrstvo za regionalni razvoj, Poljska

Stran 6: © GAZ-SYSTEM S.A.

Strani 10, 13, 14, 16, 35: © Shutterstock

Stran 11: © Junta de Castilla y León

Stran 19: © Boyan Ivanov, Marek Babula, Simeon Mitkov,

Cristina Dumitru Tabacaru

Stran 23: © Ministrstvo za gospodarstvo in zaposlovanje, Portugalska

Strani 24, 34: © Ministrstvo za regionalni razvoj in turizem, Romunija

Stran 26: © Fraunhofer ISIT, Itzehoe

Stran 27: © Ministrstvo za podeželje in varstvo potrošnikov,

Baden-Württemberg

Stran 29: © Regionalno ministrstvo za gospodarstvo, inovacije,

znanost in zaposlovanje, Vlada Andaluzije

Stran 32: © Projekt EU Trolley

Stran 33: © Simone Cugi, Regione Autonoma della Sardegna

Stran 36: © Ministrstvo za gospodarstvo in zaposlovanje, Portugalska

Ta revija je tiskana na recikliran papir v angleščini, francoščini in nemščini. V 21 jezikih je na voljo na http://ec.europa.eu/regional_policy/information/panorama/index_sl.cfm

Mnenja, izražena v tej publikaciji, so mnenja avtorja in ne izražajo nujno stališč Evropske komisije.

▶ UVODNIK

Johannes Hahn

*Član Evropske komisije,
odgovoren za regionalno politiko*

Daleč so časi, ko smo morali prepričevati kritike o pomembnosti kohezijske politike za ustvarjanje gospodarske rasti. Zdaj je kohezijska politika v ospredju evropskega programa in tekočih proračunskih pogajanj. Velja za strateško naložbeno politiko, blažilni mehanizem za Evropo v času gospodarske krize in zagotavlja možnosti ustvarjanja prihodnje rasti.

Da bi to dosegli, je naša naložbena strategija do regij vse selektivnejša in bolj strateška. Kot lahko preberete v članku **Pametna specializacija**, uvajamo orodja, institucije in strokovnjake, ki pomagajo regijam pri iskanju lastnih industrijskih in tehnoloških niš na globalnem trgu. S takim pristopom bodo regije prepoznale svoje prave možnosti za inovacije ter preusmerile svoje industrijske strukture na industrije v razvoju in mednarodne trge.

Pametna specializacija je inovativna strategija za regionalno gospodarsko preobrazbo in je danes ključni del prizadevanj Evrope za pomoč regijam, da se izvijejo iz recesije. To pomeni, da regija izbere omejeno število prednostnih nalog na podlagi področij, kjer je močna, in mednarodne specializacije. Strategija zahteva, da podpora in naložbeni ukrepi niso razdrobljeni, pač pa da se strukturni skladi osredotočajo na omejeno število prednostnih nalog, ki imajo največje možnosti za razvoj. Pravzaprav bo razvoj strategij za raziskovanje in inovacije na podlagi koncepta pametne specializacije eden od pogojev za dostop do strukturnih skladov od leta 2014.

Nova ureditev kombinacije naložb

Klasični pristop k naložbam ni več ustrezen. Zdaj je poudarek na tematskih naložbah, prednostnem upoštevanju strateških področij in zagotavljanju kombinacije naložb, prirejene potrebam vsake regije. V nekaterih državah so preveč vlagali v infrastrukturo ter premalo v mala in srednje velika podjetja in zaposlovanje. Z našim ponovnim programiranjem pa se ravnotežje spreminja, saj mora biti za pravi učinek in spremembo dosežena kritična masa naložb. V zadnjih treh letih je bilo med naložbenimi temami ponovno programiranih približno 20 milijard evrov. Dodatnih 14,5 milijard evrov se je sprostilo z zmanjšanjem nacionalnih zahtev za sofinanciranje in povečanjem največje stopnje sofinanciranja v „državah programa“ na 95%.

Poudarek na rezultatih

Vse večji poudarek dajemo rezultatom, uspešnosti in stroškovni učinkovitosti, ki jih imajo naložbe za davkoplačevalce. **Ocena** regionalnih naložb, opravljenih v obdobju od leta 2000 do leta 2006 (glej str. 36) poudarja pomen jasne opredelitve ciljev in strategij ter priprave temeljite analize stroškov in koristi, da se zagotovijo prave naložbe iz pravih razlogov. Jasno je, da moramo v programe vključiti več mejnikov in izmerljivih ciljev, da lahko ocenimo njihov napredek.

Nenazadnje pa imamo nekaj zanimivih rezultatov zadnje raziskave **Eurobarometra**, ki kažejo, da so Evropejci kljub splošnemu malodušju in slabim gospodarskim obetom na splošno zelo pozitivni glede kakovosti življenja v svoji regiji.

▶ NAPREDEK POLJSKE

REGIONALNI SKLADI POMAGAJO PRI RASTI IN MODERNIZACIJI DRŽAVE

Panorama se je pogovarjala s poljsko ministrico za regionalni razvoj Elżbieto Bieńkowsko, ki je v petih letih na tem položaju nadzorovala pomembna regionalna vlaganja in rast Poljske, v tem obdobju največje prejemnice strukturnih skladov EU.

▶ Po pridružitvi Evropski uniji leta 2004 je Poljska znatno napredovala, zlasti pri razvoju svoje infrastrukture. BDP se je znatno povečal. Kako vidite razvoj Poljske v tem obdobju? Na kaj ste najbolj ponosni?

Poljska se še vedno gradi. Naši največji odhodki so bili pravzaprav za infrastrukturo, na primer ceste, letališča in železniške postaje. Brez teh ne bi mogli govoriti o modernizaciji države. Novih podjetij ni mogoče ustanovljati v odročnih regijah. Nadoknadili smo tudi zaostanek pri drugih infrastrukturnih delih, ki smo se jih lotili v skladu s Pristopno pogodbo EU. Zgradili smo kanalizacijske sisteme na podeželju in izboljšali vodovodna omrežja. Zgradili smo in še gradimo čistilne naprave za odplake. Na področju varovanja okolja je Poljska popolnoma drugačna država, kot je bila pred 10 leti. Precej smo napredovali tudi na področju inovacij. Dobivamo sredstva za raziskave in razvoj. Visokošolske ustanove so na tretjem mestu med upravičenkami do sredstev EU in so danes opremljene z vrhunskimi delavnicami in laboratoriji. Evropski skladi pomagajo spodbujati gospodarsko rast in zagotavljati nova delovna mesta.

▶ Katere so prednosti poljskih regij in kako lahko prispevajo h gospodarski rasti države?

Vsaka regija je drugačna. Na Ministrstvu za regionalni razvoj predlagamo, naj se sredstva EU uporabijo na področjih, zaradi katerih so posamezne regije edinstvene. Poljske regije so doslej izredno dobro izkoriščale evropske sklade. Od skoraj 17 milijard evrov, ki so na voljo v sklopu regionalnih operativnih programov, je 82 % že izkoriščenih. Nihče ne dvomi,

da je gospodarski uspeh celotne države odvisen od uspeha njenih posameznih regij.

▶ Kako so naložbe, izvedene v sklopu kohezijske politike, izboljšale razvojne možnosti poljskih regij? Kateri so konkretni rezultati za državljane?

Najpomembnejši učinek je 250 000 novih delovnih mest, vključno s 140 000 delovnimi mesti v podjetjih, ki so jih ustanovili nezaposleni. Z evropskimi skladi si je pomagalo več kot 23 000 podjetij, moderniziranih pa je bilo vsaj 2 000 laboratorijev in raziskovalnih centrov. Zagotovili smo dostop do širokopasovnega interneta. Podprli smo 3 500 vrtcev za 110 000 otrok, zlasti na podeželju. Izboljšanje so zagotovo opazili uporabniki mestnega prevoza – v več mestih smo sredstva EU porabili za nakup novih tramvajev in avtobusov. Vse več ljudi se zaveda številnih pozitivnih sprememb v naši državi, do katerih je prišlo s pomočjo evropskih sredstev, ter tega, kako jim olajšajo vsakdan, saj lahko povsod vidijo učinke projektov EU.

▶ BDP na prebivalca v regiji Mazowieckie (Varšava) je zdaj blizu BDP-ja EU; tako regija ne bo več upravičena do programov, namenjenih manj razvitim regijam. Kako je dosegla tak rezultat? Se bo uporaba sredstev za naslednje programske obdobje spremenila?

Ne smemo pozabiti, da so bili dobri rezultati v celotni regiji v veliki meri doseženi zaradi glavnega mesta Varšave. Regija Mazowieckie je prva poljska regija, ki presega prag BDP 75 % na prebivalca za regije EU. Tako bo Poljska prvič izkoristila podporo, namenjeno za dve različni kategoriji regije. Načrtujemo, da bo v naslednjem programskem obdobju večji delež (okrog 60 %) regionalnega programa za regijo Mazowieckie financiral Evropski sklad za regionalni razvoj. Delež Evropskega socialnega sklada, ki je upravljan regionalno, bo enak, kot je v drugih regijah. Preostala sredstva

Elżbieta Bieńkowska
Ministrica za regionalni razvoj, Poljska

„Nihče ne dvomi, da je gospodarski uspeh celotne države odvisen od uspeha njenih posameznih regij.“

iz ESRR (približno 40%) in ESS (približno 25%) bodo namenjena ločenim projektom ali posebnim ukrepom v sklopu nacionalnih programov.

► **Operativni program „Infrastruktura in okolje“ s proračunom skoraj 30 milijard evrov je največji v zgodovini strukturnih skladov. Kakšne so prednosti in slabosti tako obsežnega programa? Ali za naslednje programsko obdobje predvidevate več avtonomnih nacionalnih programov?**

Največji tok sredstev EU bo v Poljsko res prišel v sklopu programa „Infrastruktura in okolje“. V državi se zdaj izvaja več kot 1 800 projektov, ki so sofinancirani v sklopu tega programa. Čista voda, nova kulturna središča, moderne visokošolske institucije, bolje opremljene bolnišnice in varnejše ceste – to so le nekateri od rezultatov del, ki so se izvajala v sklopu programa „Infrastruktura in okolje“. S številnimi in raznolikimi naložbami izpolnjujemo posebne potrebe in rešujemo določene težave ljudi v vsej državi. Pričakujemo, da se bo program v naslednjem programskem obdobju nadaljeval. Osredotočil se bo predvsem na vprašanja varstva okolja ter

boja proti podnebnim spremembam in prilagajanja na njih, prav tako pa tudi na prevoz in energetska varnost.

► **Program „Razvoj vzhodne Poljske“ pokriva pet regij. Je vaše mnenje o teh večregionalnih programih pozitivno?**

Program „Razvoj vzhodne Poljske“ podpira najpomembnejše naložbe za razvoj tega območja. Zanj smo namenili približno 11 milijard poljskih zlotov. Sredstva EU smo porabili za izgradnjo tehnoloških parkov, industrijskih inkubatorjev in storitvenih središč za vlagatelje, vse to pa podjetnikom pomaga pri poslovanju. Z novimi obvoznicami se tranzitni promet preusmerja stran od mestnih središč. Skupno bomo financirali izgradnjo 20 novih obvoznic in več sto kilometrov cest v vzhodni Poljski. Tudi visokošolske institucije v vzhodni Poljski so veliko pridobile. Približno 100 000 študentov že uporablja novo visokošolsko infrastrukturo. Mislim, da bodo te regije na vzhodu Poljske še naprej potrebovale sredstva EU. Na ministrstvu pripravljamo nov osnutek programa za vzhodno Poljsko za obdobje 2014–2020. Poleg tega bodo te regije upravičene do nacionalnih programov, hkrati pa bodo upravljale tudi lastne regionalne operativne programe.

Izgradnja novega dela avtoceste A1

Plinovod Włocławek-Gdynia

„Vse več ljudi se zaveda številnih pozitivnih sprememb v naši državi, do katerih je prišlo s pomočjo evropskih sredstev, ter tega, kako jim olajšajo vsakdan, saj lahko povsod vidijo učinke projektov EU.“

► Se bo vloga regij za naslednje programsko obdobje povečala?

Vloga regij se bo v naslednjem programskem obdobju zagotovo povečala. Na voljo bodo imele več denarja. Največ besede pri porazdelitvi sredstev EU bodo imeli regionalni organi oblasti. Ministrstvo za regionalni razvoj le pripravlja splošne smernice za novo programsko obdobje.

► Katere so vaše ključne prednostne naloge za programsko obdobje 2014-2020?

V obdobju 2014-2020 bo kohezijska politika spremenjena, tako da bo podpirala naložbe z največjim multiplikacijskim učinkom na gospodarstvo. V skladu s cilji strategije Evropa 2020 pričakujemo znatno povečanje izdatkov za znanstvene raziskave, tehnološki razvoj, inovacije in podjetja. Veliko pomembnejše bo postalo tudi nizkoogljično gospodarstvo. Regionalne vlade bodo imele na voljo več sredstev, kot jih imajo zdaj. Večjo podporo bodo imeli tisti, ki ustanavljajo podjetje, in ukrepi za izboljšanje ravnotežja med poklicnim in zasebnim življenjem, kot sta ustanovitev vrtcev na delovnem mestu in možnost dela na daljavo. Razvoj trajnostnega prevoza bo še naprej ohranjal največji delež. Na voljo bo denar za razvoj infrastrukture ter cestnih in železniških

Filmski studio Alvernia

Raziskovalno-razvojno središče v bolnišnici American Heart of Poland

Novi avtobusi v Białystoku

povezav, pa tudi za naložbe v varovanje okolja in energijo, zlasti zeleno energijo.

► Poljska predseduje Višegrajski skupini do junija 2013. Kaj to vključuje in kako vpliva na prihodnost kohezijske politike?

Predsedovanje Višegrajski skupini smo prevzeli 1. julija 2012 za obdobje enega leta. Naše predsedovanje je na vrsti v času, ki je ključnega pomena za dokončanje pogajanj o prihodnji obliki proračuna EU. V sodelovanju s Češko, Slovaško, Madžarsko in tudi Slovenijo smo dosegli skupni položaj V4 glede kohezijske politike za obdobje 2014-2020. 12. oktobra so se v mestu Katowice ministri iz teh držav v skupni deklaraciji strinjali o najpomembnejših zadevah, povezanih s pogajalskim postopkom glede prihodnje kohezijske politike. Naša želja je ohraniti kohezijsko politiko kot razvojno politiko, ki je v korist vsem državam članicam in regijam EU ter pozitivno vpliva na trg dela in na rast, inovativnost ter konkurenčnost evropskega gospodarstva. Skupna deklaracija je pomemben prispevek k razpravi EU. Predstavlja skupno stališče držav našega dela Evrope o prihodnjem oblikovanju in načelih za delovanje kohezijske politike v novem programskem obdobju.

► VEČ O TEM

http://www.mrr.gov.pl/ENGLISH/Strony/main_mrr_eng.aspx

▶ PAMETNA SPECIALIZACIJA

▷ GONILO PRIHODNJE GOSPODARSKE RASTI V EVROPI

Ključni del prizadevanj Evrope za pomoč državam članicam in regijam, da same najdejo pot iz recesije, je „pametna specializacija“ – inovativna strategija za gospodarsko preobrazbo.

Sedanja gospodarska kriza je opozorila na jasno potrebo po rebalansu finančnih sredstev javnega sektorja na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Premišljeno trošenje ne sme voditi v manjše vlaganje v človeški kapital, inovacije in raziskave, saj so to osnovni elementi, ki lahko spodbujajo vrnitev k rasti.

Inovacije so ena od ključnih prednostnih nalog v tehničnem načrtu za obdobje 2014-2020 za prenovljeno regionalno politiko, saj so nujne za zagotovitev izjemno potrebne spodbude za gospodarsko rast in tako za številčnejša in boljša delovna mesta.

Vendar pri izhodu iz recesije in premagovanju gospodarske krize vse naložbe v raziskave in inovacije niso enako učinkovite, kar zadeva vpliv na rast. Vse države članice in regije ne morejo biti izjemne na vseh področjih znanosti in inovacij, vsaka država in regija pa ima možnost, da blesti na nekem področju. Vse države in regije nimajo potrebne kritične mase podjetij in izobraževalnih ustanov ter dovolj družbenega kapitala, da bi učinkovito sodelovale med inovatorji in uspele v globalnem boju za tržne deleže ali pri oblikovanju novih trgov. In v časih skromnih javnih sredstev ni mogoče financirati vseh obetajočih posameznih projektov na področju raziskav in inovacij.

Pametna specializacija je pot naprej. Predstavlja gospodarsko rast, kombinirano s preudarno javno porabo, ki jo nekateri poznajo kot mešanico rasti in varčevanja. Pametna specializacija je tako ključna v vodilni pobudi strategije Evropa 2020 „Unija inovacij“ za pametno, trajnostno in vključujočo rast.

Pametna specializacija pomeni, da država članica ali regija izbere omejeno število prednostnih nalog na podlagi svojih prednosti v primerjavi z drugimi in to na področju, kjer obstaja največja možnost za trajen vpliv. S pomočjo tega pristopa

bodo regije uresničile svoj inovacijski potencial ter preusmerile svoje industrijske strukture in strukture znanja v smeri industrij in storitev v razvoju ter mednarodnih trgov. Cilj pametne specializacije je preoblikovati gospodarstva, tako da bodo imela večjo dodano vrednost in konkurenčnejše dejavnosti.

„**Raziskovanje je spreminjanje denarja v znanje. Inovacija je spreminjanje znanja v denar.**“

Geoffrey Nicholson – 3M (podjetje 3M je na tretjem mestu v raziskavi o svetovnih inovatorjih „The Global Innovation 1000“ za leto 2012, ki jo je izvedlo podjetje Booz & Company, medtem ko je šele na 86. mestu, kar zadeva porabo za raziskave in razvoj)

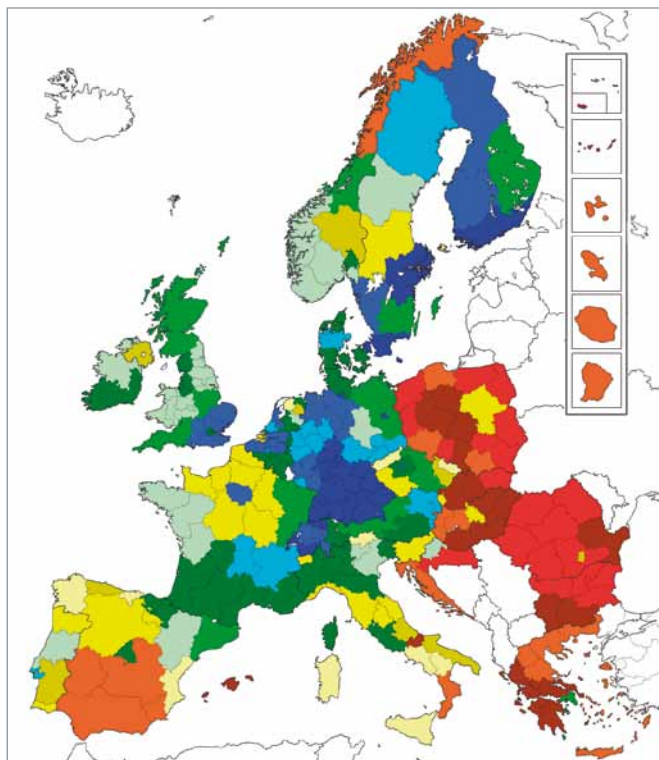
Pametna specializacija je pristop, ki ga Evropska komisija sedaj vključuje v svoje programe kohezijske politike. Razvoj strategij za raziskovanje in inovacije na podlagi koncepta pametne specializacije je eden od pogojev za dostop do strukturnih skladov od leta 2014.

Zakaj pametna specializacija?

Na kratko gre pri pametni specializaciji za novo generacijo raziskovalne in inovacijske politike, ki obsega več kot le klasične naložbe v raziskave in tehnologijo ter krepitev splošnih inovacijskih zmogljivosti. Strategija pametne specializacije se razlikuje od povprečne inovacijske strategije:

- Njena podlaga na dokazih ne upošteva le običajnih vprašanj na področju raziskav in veščin, ampak obravnava vse dejavnike, npr. geografsko lokacijo, strukturo prebivalstva, podnebje, naravne vire, na zahtevo pa še postranska vprašanja, npr. družbene potrebe, možne stranke, inovacije v javnem sektorju. Državo ali regijo bo spodbudila, da združi svoje edinstveno lokalno znanje in proizvodno zmogljivost v nove kombinacije ter inovacije.

► Pregled uspešnosti na področju inovacij za leto 2012

■ VODILNI INOVATOR – VISOKA	■ POVPREČEN INOVATOR – VISOKA
■ VODILNI INOVATOR – SREDNJA	■ POVPREČEN INOVATOR – SREDNJA
■ VODILNI INOVATOR – NIZKA	■ POVPREČEN INOVATOR – NIZKA
■ DOBER INOVATOR – VISOKA	■ ZMEREN INOVATOR – VISOKA
■ DOBER INOVATOR – SREDNJA	■ ZMEREN INOVATOR – SREDNJA
■ DOBER INOVATOR – NIZKA	■ ZMEREN INOVATOR – NIZKA

► VEČ O TEM

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/index_sl.htm

- Pametna specializacija ni odločitev, ki bi jo sprejeli na vrhu in širili navzdol, ampak se razvija in izvaja v dinamičnem podjetniškem postopku odkrivanja, v katerem sodelujejo vsi deležniki.
- Ima globalni pogled na morebitne konkurenčne prednosti, trge in možnosti za sodelovanje z inovatorji prek zemljepisnih meja.
- Ne osredotoča se na pridobivanje novega znanja na vseh področjih, ampak priporoča uporabo obstoječega znanja in tehnologij za uvajanje inovacij v vseh mogočih oblikah, med drugim tudi organizacijskih, tržnih, uporabniških in družbenih inovacij.
- V času skromnih sredstev je treba določiti prednostne naloge in z vlaganji doseči primerjalno prednost, da se zbere kritična masa, po kateri se država ali regija razlikuje od drugih.
- Pri pametni specializaciji ni bistveno izbiranje zmagovalcev v sektorju ali tehnologiji, ampak medsebojno bogatenje med sektorji in tehnologijami. Za nekatere regije je povezovanje lahko začetna točka medsektorskih povezav in prelivanja znanja tako v regiji kot tudi zunaj nje, z drugimi regijami.

Kako razvijati strategije pametne specializacije

Pot pametne specializacije zahteva jasno predstavo o prednostih in slabostih države ali regije, hkrati pa dobro vodenje ter skupno vizijo deležnikov na področju inovacij.

Za ugotovitev, na katerih področjih ima država ali regija možnosti, da je drugačna in konkurenčnejša od drugih, je ključnega pomena „postopek podjetniškega odkrivanja“. Pri postopku podjetniškega odkrivanja gre za razvoj ustvarjalnih rešitev težav s kombiniranjem sredstev in novih partnerjev, tveganjem, preizkušanjem, iskanjem novih idej iz vrednostne verige ali priznavanjem novih vrednostnih verig. Vedno pa je treba imeti pred očmi najpomembnejši cilj, in sicer inovacije: uvajanje inovativnih rešitev na trg ter s tem ustvarjanje rasti in delovnih mest.

Podjetja so očitno v najboljšem položaju za odkrivanje novih priložnosti, ki pomagajo državi, da odkrije, v čem je najboljša, in zna določiti prihodnja področja raziskav in razvoja ter inovacij. Vprašanje je, kako jih vključiti v ta postopek oblikovanja strategije.

Vprašanje je tudi, kako preprečiti, da ne bi bili v ospredju samo veliki uveljavljeni udeleženci in običajne stranke, ampak da bi dobili priložnost tudi mladi podjetniki, mala in srednje velika podjetja, novoustanovljena podjetja ali celo neprofitna podjetja, ki morda imajo recept, kako postati „posebna“.

Kombiniranje proizvodnih sektorjev s storitvami lahko odpre vrata popolnoma novim modelom poslovanja in novi gospodarski dinamiki v državi ali regiji.

» **Cilj strategij pametne specializacije je podpiranje eksperimentiranja na obstoječih in novih področjih dejavnosti ter prilagajanje politik glede na izkušnje, pridobljene v teh eksperimentih. Za pametno specializacijo je potrebno učinkovito in aktivno usklajevanje političnih intervencij (npr. kombinacija politike in prilagajanje instrumentov politike, kot so skupinske politike), da se omogoči strateško usklajevanje. Prav tako so potrebne dolgoročne vizije oblikovalcev politik, pa tudi različnih deležnikov, vključno s podjetji. Hkrati kažejo na nujnost sprejemanja težkih odločitev v časih zahtevnih prehodov pri velikih proračunskih omejitvah.**«

OECD – Synthesis report on innovation driven growth in regions: the role of smart specialisation, 2012 (OECD, zbirno poročilo o rasti na podlagi inovacij v regijah: vloga pametne specializacije, 2012)

» **Soustvarjanje je pristop, ki veliko bolj neposredno vključuje državljane, podjetja in druge ključne uporabnike javnih storitev v inovacijski proces. Ne osredotoča se le na razumevanje sedanjih izzivov, ampak tudi na oblikovanje nove prihodnosti skupaj z ljudmi, ne za njih.“**

Christian Bason – Direktor danske inovacijske enote MindLab

V tem procesu morajo sodelovati raziskovalne organizacije, univerze, ustvarjalni sektorji, javni organi in civilna družba. Skupaj imajo najboljše možnosti za odkrivanje področij, na katerih bi regija lahko bila uspešna ob upoštevanju njenih obstoječih zmožnosti in proizvodnih sredstev. Kvantitativne raziskave zadovoljstva morda niso dovolj, saj dajejo le pogled za nazaj, ne pa ustvarjalnih naprednih idej, kot jih lahko zagotavljajo postopki soustvarjanja.

Sedanje stanje v regijah

Pregled stanja v regijah, ki ga je opravil Inštitut za tehnološke študije prihodnosti (IPTS), kaže, da se regije na splošno soočajo s težavami pri razvijanju globalnega pogleda in navzven usmerjene dimenzije.

Jasno je, da se morajo regije osredotočiti na svoje morebitne prednosti v prihodnosti. Te prednosti je treba videti na mednarodni, ne le nacionalni ali regionalni ravni.

Regije morajo sprejemati premišljene odločitve, ki temeljijo na dokazih, in ne smejo preveč razpršiti financiranja, ki tako nima pravega vpliva. Sedaj so prednostne naloge v regijah pogosto preširoke, zato je njihov vpliv manjši, hkrati pa je videti, da se preveč pozornosti posveča proizvodnim industrijam in ne sektorjem v razvoju in storitvam.

Ukrepi za spodbujanje povpraševanja in tržni dostop se še vedno premalo izvajajo, prav tako tudi podpora za ustvarjanje raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti, hkrati pa je še vedno premalo usklajevanja med nacionalnimi in regionalnimi oblastmi.

PODPORA PLATFORME S3

Razvijanje raziskovalnih in inovacijskih strategij za pametno specializacijo je zahtevna naloga, zlasti v državah s kratko tradicijo oblikovanja inovacijske politike z vključevanjem deležnikov ali le malo izkušnjami z njenim izvajanjem in ocenjevanjem. Te strategije so lahko izziv celo za države z dobro delujočimi inovacijskimi ekosistemi, saj zahtevajo, da se določijo prednostne naloge in sprejmejo težke odločitve. Komisija je zato oblikovala orodja, ki državam članicam in regijam pomagajo razviti svoje individualne strategije pametne specializacije. Platforma za pametno specializacijo (platforma S3), ki jo gosti Inštitut za tehnološke študije prihodnosti (IPTS – eden od sedmih inštitutov Skupnega raziskovalnega središča EU), je tesno povezana z razvojem koncepta pametne specializacije in njenimi posledicami za politiko. Ponuja nasvete, dostop do podatkovnega materiala, vodenje in metodološko podporo, primere dobre prakse in vzajemna učna orodja za kolege in strokovnjake. Pri platformi S3 je trenutno registriranih več kot 100 regij in dve državi članici (Slovaška in Litva). Med drugim organizira delavnice, usposabljanje in medsebojne preglede med oblikovalci politik, ki delajo na razvoju raziskovalnih in inovacijskih strategij za pametno specializacijo (RIS3).

»VEČ O TEM

<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>

▷ ITALIJA NA RAZPOTJU

Septembra 2012 je Evropska komisija v Bariju organizirala delavnico o pametni specializaciji v italijanskih regijah. Njen cilj je bil širjenje informacij o konceptu pametne specializacije in o njenem izvajanju med nacionalnimi in regionalnimi nosilci odločanja, oblikovalci strategij in organi za upravljanje sredstev EU – osredotočila pa se je na programsko obdobje 2014-2020.

Bila je ena v nizu „spodbudnih“ seminarjev, s katerimi promovirajo pametno specializacijo v EU.

Dogodek v Bariju na več načinov predstavlja mejnik v odzivu Italije na cilje strategije Evropa 2020. Ugotavljajo, da se lahko konkurenčnost Italije poveča le s skupnim delovanjem.

Italija je, kot številne druge države, na razpotju. Vrnitev finančne vzdržnosti, rasti in blaginje njenih državljanov je odvisna od ključnih odločitev, ki se sprejemajo danes.

Odstotek BDP-ja, ki se porabi za raziskave in inovacije, je v vseh italijanskih regijah pod povprečjem EU 27.

V zadnjih desetih do petnajstih letih je državo pestila pod-povprečna rast in vse manjša konkurenčnost. Zdaj si prizadeva za strukturne reforme, katerih cilj je prekiniti šibko gospodarsko rast.

Predvideva se, da lahko pametna specializacija uresniči ta prizadevanja.

» Pametna specializacija je še zlasti potrebna v času gospodarske krize, ko se je javni proračun občutno zmanjšal. Je najboljši način (če ne edini), da je korist javnih naložb v raziskovanje in inovacije čim večja. Glavna pričakovana vpliva sta rast in uspeh v tistih sektorjih, kjer je lahko naše regionalno gospodarstvo konkurenčno na svetovnih trgih, morda pa celo spreminjanje (in modernizacija) regionalnega proizvodnega vzorca.

Ključne težave, ki jih pričakujemo, izvirajo iz izbire: managerjem v javnem sektorju se je težko odločiti, da bi sredstva namenili le nekaterim prednostnim nalogam, pri čemer ostale ne bi dobile pomoči in posledično se pričakujejo veliki pritiski številnih sektorjev. Izziv bo v proces vključiti celotno civilno družbo prek zelo odprtega sistema vladanja, ki vključuje vse najpomembnejše deležnike.

Pri pametni specializaciji ne gre za iskanje enake rešitve za vse. Ravno nasprotno – biti mora posebna za vsako območje, državo ali regijo in graditi na lastnih silah in prednostih. Treba se je specializirati v tistem, kar počnete najboljše, in biti drugačen od drugih, poiskati tržne niše, v katerih ste najboljši na svetu.“

G. Gregorio Muñoz Abad – Namestnik komisarja za znanost in tehnologijo, predsednik vlade regije Kastilja-León

„Pametna specializacija bo javno zasebnim organom omogočila, da prepoznajo področja, na katerih so strokovnjaki, ki so lahko le še bolj obetajoča, saj temeljijo na kritični masi razmerij med raziskovanjem in industrijo ter omogočajo sinergije in dopolnilne dejavnosti z drugimi področji na nacionalni ravni in ravni skupnosti. Najpomembnejši vidik za obravnavo je dinamika strategije. Dobro opredeljen sistem predhodnega spremljanja in vrednotenja ter dobra struktura za vladanje in dialog z institucionalnimi ter družbenogospodarskimi partnerji sta lahko dober vzvod pri reševanju teh težav. Medtem ko je lahko narava pametne specializacije drugačna za vsako regijo in za vsako področje specializacije, je način za oblikovanje ter spremljanje tega odgovora univerzalen ter velja za vso Evropo.“

Adriana Agrimi – Regija Puglia

Vlaganje v inovacije

Povsod v Evropi so dinamične regije ter regije in države, ki imajo velike težave s konkurenčnostjo in nizko produktivnostjo.

To velja tudi za Italijo. Gospodarska kriza je opozorila na strukturno erozijo konkurenčnosti in pomanjkanje inovacij v številnih italijanskih regijah, tako v manj razvitih na jugu, kot tudi v zaskrbljujoče velikem številu najbolj razvitih na severu.

V Italiji bodo za inovacije porabili približno 20 milijard evrov, od tega bo 15 milijard evrov namenjenih štirim konvergenčnim regijam: Kampaniji, Kalabriji, Siciliji in Puglii.

Medtem ko bi to podvojilo raven sedanje porabe, pa je resno vprašljivo, ali bodo ta območja sposobna izkoristiti sredstva. Nekatere italijanske regije so precej napredne, v konvergenčnih regijah (prihodnje „manj razvite regije“) pa veliko programov že sedaj komajda izkoristi razpoložljivo financiranje.

To velja zlasti za sredstva, namenjena za raziskovanje in inovacije. Ker se bodo sredstva za to področje v prihodnjih programih verjetno povečala, je najpomembnejši izziv razviti zadostno zmogljivost za oblikovanje in izvajanje učinkovitih strategij in programov.

Platforma S3 IPTS lahko deluje kot posrednik za spodbujanje potrebne preobrazbe, zato so italijanske regije vabljene, da se ji pridružijo ter izkoristijo ponujeno podporo.

Spodbujanje konvergence

Italijanski organi oblasti nameravajo ustanoviti nacionalni pilotski odbor, zadolžen za oblikovanje strategij pametne specializacije za posamezne regije ter pomoč pri spodbujanju konvergence in konkurenčnosti.

Pri izvajanju teh strategij bodo morale regije „ustvarjalno“ navesti svoje prednostne naloge. Opredeliti bodo morale tudi svoj položaj glede na druge regije in svojo prednost v primerjavi z njimi.

Vključevanje zasebnega kapitala je pomemben dejavnik in bo vidni kazalnik uspeha politike. Oblikovati bo treba mehanizme, ki nagradujejo sofinancirane projekte in omogočajo vključitev zasebnih finančnih udeležencev.

Politike javnih naročil se bodo morale osredotočiti na inovacije, kar pomeni večjo zavezanost merilom za inovacije pri izbirnih postopkih.

Kazalnike bo treba oblikovati smotrno in tako, da jih je mogoče spremljati na prilagodljiv in zanesljiv način.

Regionalne strategije si bodo morale z ustreznimi analitičnimi orodji pomagati pri sprejemanju odločitev, ki v celoti temeljijo na dokazih. Oblikovati bo treba sistem upravljanja znanja, ki lahko zajame znanje iz projektov in ga vključuje v učni proces.

VEČ O TEM

Sklepi seminarja v Bariju:

<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/past-events>

▷ NAPREDOVANJE

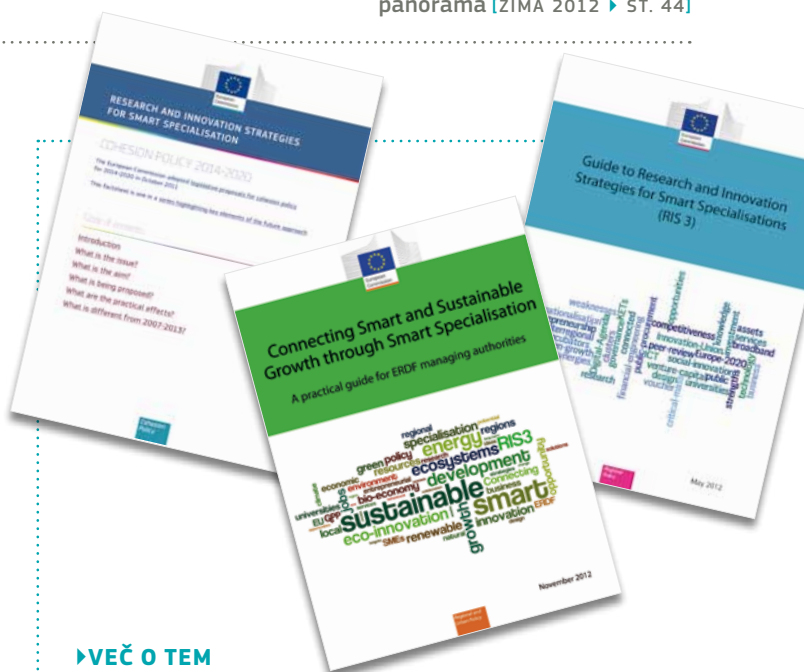
Seminar v Bariju je bil eden od več kot 10 nacionalnih dogodkov in nadnacionalnih konferenc, na katerih so se srečali nacionalni in regionalni udeleženci s področja inovacij, kjer so spoznavali in razpravljali o pametni specializaciji ter njenih posledicah za oblikovanje politike na področju inovacij.

Doslej sta dve tretjini regij in držav članic, ki bodo verjetno predstavljale strategijo pametne specializacije, začeli s postopkom oblikovanja svoje strategije. Poleg platforme S3 ponuja Komisija pri oblikovanju strategije še individualno strokovno analizo sedanjega stanja v državi ali regiji. S tem dobijo oblikovalci politik usmeritve za nadaljnje korake, ki so morda potrebni za izpolnjevanje pogojev, določenih v predpisih o strukturnih skladih.

Komisija ima za to na voljo skupino strokovnjakov, ki jih lahko regije in države članice najamejo za analizo, vodenje in svetovanje o postopku pametne specializacije, na primer prek proračuna za tehnično pomoč. Na koncu bo seveda država ali regija sama, in ne ti strokovnjaki, sprejela ključne odločitve glede izbir in prednostnih nalog. S pomočjo pobude RIS3 se bodo nacionalni in regionalni predstavniki učili iz izkušenj preteklih inovacijskih strategij, poleg tega pa bodo lažje prepoznali značilnosti svoje regije ali države, zaradi katerih je njihova država po inovacijah in gospodarskem razvoju edinstvena in drugačna od drugih.

„Posebnost pametne specializacije kot političnega postopka je, da vključuje „vertikalne izbire“ – to je dajanje prednosti določenim tehnologijam in dejavnostim, katerih gonilna sila je znanje, tako da se sredstva osredotočijo le na nekaj področij. Vendar prinaša vertikalna izbira tveganje, da bi oblikovalci politik vplivali na tržne procese (izbira zmagovalcev). Zato gre pri konceptu pametne specializacije v veliki meri za postopek in instrumente, ki omogočajo, da se logika vertikalnih izbir prednostnih nalog uskladi z močnim motorjem eksperimentov, odvisnih od trga, in raziskavami (podjetniško odkritje).“

Prof. Dominique Foray, ki je prvi skoval izraz „pametna specializacija“, je profesor ekonomije in upravljanja inovacij na fakulteti École Polytechnique Fédérale de Lausanne univerze Collège du Management de la Technologie.

▶ VEČ O TEM

▷ Osnovni podatki o pametni specializaciji:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/smart_specialisation_sl.pdf
 V vseh uradnih jezikih na voljo na tej strani:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_sl.cfm

▷ „Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS 3)“ (Vodnik po raziskovalnih in inovacijskih strategijah za pametno specializacijo) ponuja metodološko vodenje za oblikovalce politik in izvršilne organe o oblikovanju, načrtovanju in izvajanju nacionalnih/regionalnih RIS3.
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/smart_specialisation/smart_ris3_2012.pdf

▷ „Connecting Smart and Sustainable Growth through Smart Specialisation“ (Povezovanje pametne in trajnostne rasti prek pametne specializacije) je praktični vodnik za vključevanje trajnostne rasti, ekoloških inovacij in ciljev ekosistemov v RIS3.
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/green_growth/greengrowth.pdf

Vključevanje deležnikov

Jasno je, da je vključevanje deležnikov odločilni dejavnik pri prepoznavanju ključne niše in razlikovanju regije ter sprejemanju odločilnih in včasih težkih odločitev glede prednostnih nalog.

Vključevanje deležnikov je nujno, saj se morajo naučiti praktičnega sodelovanja in skupnega vodenja.

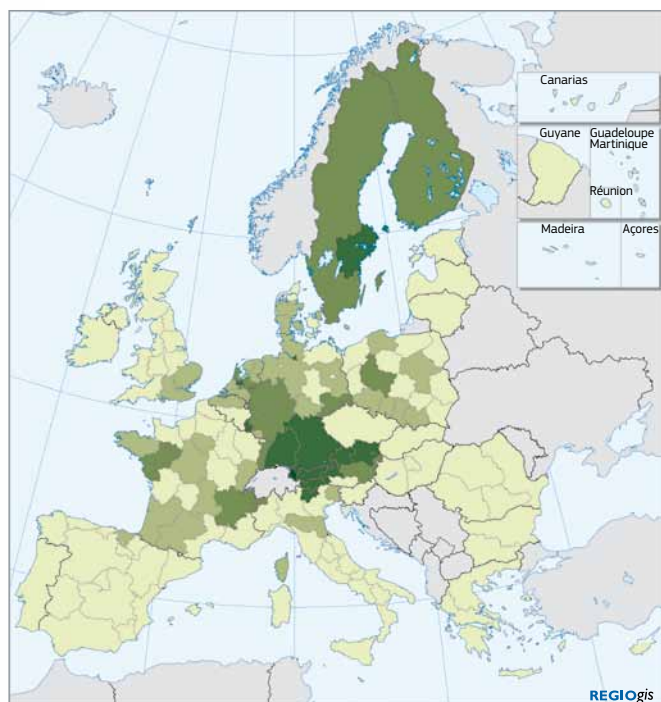
Pobuda RIS3 je lahko središče, ki zagotavlja analitično podporo, sredstva za vodenje, usposabljanje, preglede kolegov, nacionalne in nadnacionalne dogodke za sproženje „postopkov podjetniškega odkrivanja“, ki so jedro pametne specializacije.

▶ VISOKA KAKOVOST ŽIVLJENJA V REGIJAH KLJUB MALODUŠJU V GOSPODARSTVU

Nova raziskava Eurobarometra „Javno mnenje v regijah EU“, ki jo je naročila Evropska komisija, kaže pričakovano pesimistično skupno podobo. Kljub temu pa prinaša tudi presenetljive in spodbudne rezultate.

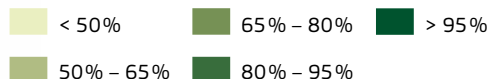
Sredi velike gospodarske krize morda ni presenetljivo, da so ljudje v približno treh četrtinah regij EU, kjer je raziskava potekala, malodušni glede obetov v prihodnosti, vendar nekatere regije presenetljivo izstopajo, videti pa je mogoče tudi številne znake optimizma. V okviru raziskave je bilo med 20. avgustom in 15. septembrom 2012 telefonsko anketiranih več kot 50000 ljudi; in sicer 300 v vsaki regiji, udeleženi v raziskavi. Osebe za anketo so bile izbrane z naključnim izborom telefonskih števil (fiksni in mobilni). Raziskava je potekala v 170 regijah EU, ki pokrivajo celotno ozemlje EU. Regije za raziskavo so bile izbrane na podlagi hibridnega modela NUTS1/NUTS2.

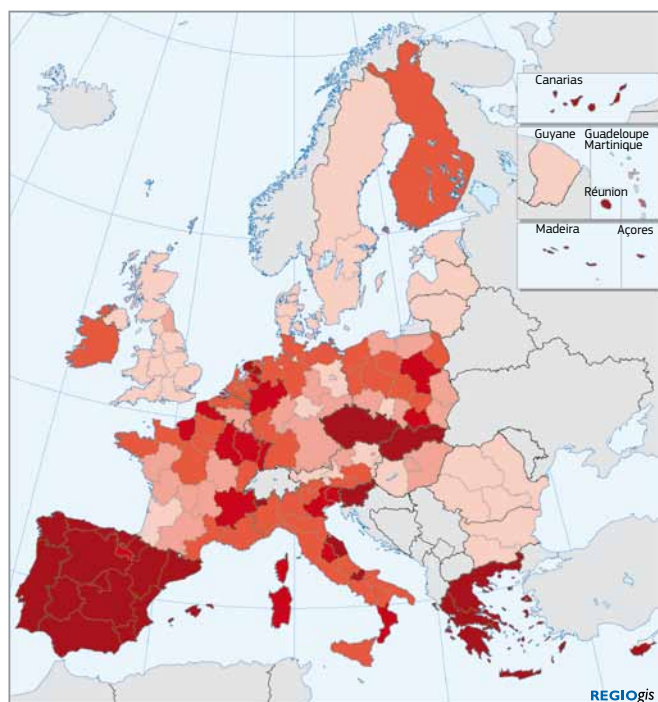
© EuroGeographics, združnje za upravne meje

▶ Gospodarski položaj v regiji

% ODGOVARJA „DOBER“

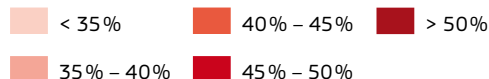
Vir: Flash Eurobarometer 356

© EuroGeographics, združnje za upravne meje

▶ Pričakovanja za gospodarski položaj v regiji

% ODGOVARJA „SLABŠI“

Vir: Flash Eurobarometer 356

Sedanje stanje

Glede na vprašanje, kaj menijo o sedanjem gospodarskem položaju v njihovi regiji, v 110 od 170 regij v raziskavi več kot 50% anketiranih meni, da je položaj slab. Hkrati pa so rezultati ponekod neverjetno drugačni – tako 96% Avstrijcev v deželi meni, da njihovo gospodarstvo deluje dobro, medtem pa v regiji Continente na Portugalskem tako menijo le 4%.

Obeti za prihodnost

Sodeč po odgovorih na vprašanje, kako naj bi se gospodarski položaj razvijal v naslednjih 12 mesecih, se ljudje v 125 od 170 regij počutijo zelo malodušno.

Skupno jih okrog 45% meni, da bo stanje ostalo enako, 42% pa jih verjame, da se bo poslabšalo. Le 10% pričakuje izboljšanje.

Kljub temu pa je bilo precej optimizma mogoče opaziti na Švedskem, Danskem, v Latviji, Estoniji in Bolgariji. Nasprotno je bila negativnost izjemno visoka v Grčiji, na Cipru, v Češki, Slovaški, Sloveniji, Španiji in na Portugalskem.

Te ugotovitve imajo morda strateški pomen za uporabo strukturnih skladov EU in kažejo, kam bi jih bilo treba usmeriti, da bi bile upoštevane te razlike.

Prednostna vprašanja

Na vprašanje, katere so največje težave v njihovi regiji, je visokih 55% odgovorilo, da je to nezaposlenost, 31% pa je izpostavilo gospodarski položaj.

Okoljska vprašanja sicer niso bila pozabljena kot prednostna naloga, vendar so jih zasenčile skrbi glede nezaposlenosti in slabitve gospodarstva, beg možganov pa je bolj zaskrbljujoč (15%) kot priseljevanje (12%). Okolje je dobilo le 8%, kriminal pa 17%.

V 113 od 170 regij je več kot polovica anketiranih kot največjo težavo navedla nezaposlenost, v 46 regijah pa je enako odgovorilo več kot 70%: v 15 regijah v Španiji, 12 v Franciji, 7 v Italiji, 7 na Poljskem, 2 na Portugalskem, 1 v Združenem kraljestvu ter v celotni Slovaški in Madžarski.

Najbolj osupljive razlike so vsebovali odgovori, ko je 91% anketiranih v regiji Warminsko-Pomorskie (Poljska) in le 11% v regijah Yorkshire in Humber (Združeno kraljestvo) odgovorilo, da je nezaposlenost ena od dveh največjih težav.

Kakovost življenja

Kljub splošnemu malodušju so Evropejci na splošno zelo pozitivni glede kakovosti življenja v svoji regiji, saj jih v povprečju 70% meni, da je ta „dobra“ in le 28%, da je „slaba“. V 137 od 170 regij v raziskavi več kot polovica vprašanih meni, da je kakovost življenja v njihovi regiji „dobra“.

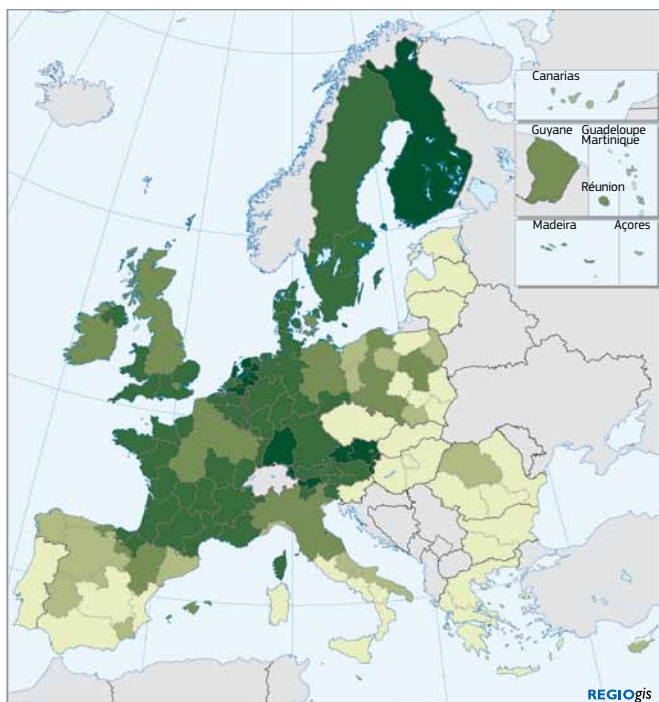
Najbolj zadovoljni so prebivalci Avstrije, Finske, Luksemburga, Nizozemske in Švedske. V vseh regijah teh držav so bile zabeležene ravni zadovoljstva („dobro“) nad 90%. V regijah Drenthe

► Kateri sta po vašem mnenju dve največji težavi, s katerima se trenutno spopada (vaša regija)? (največ 2 odgovora)

	NAJVIŠJA/ NAJNIŽJA	SREDNJA VREDNOST
1. Nezaposlenost	91% / 16%	61%
2. Gospodarski položaj	67% / 13%	32%
3. Sistem zdravstvenega varstva	59% / 4%	20%
4. Ljudje in/ali podjetja, ki zapuščajo regijo	48% / 1%	14%
5. Izobraževalni sistem	59% / 1%	14%
6. Kriminal	58% / 2%	13%
7. Priseljevanje	53% / 0%	11%
8. Okolje	22% / 0%	6%

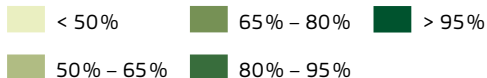
Vir: „Javno mnenje v regijah EU“ Flash Eurobarometer 356

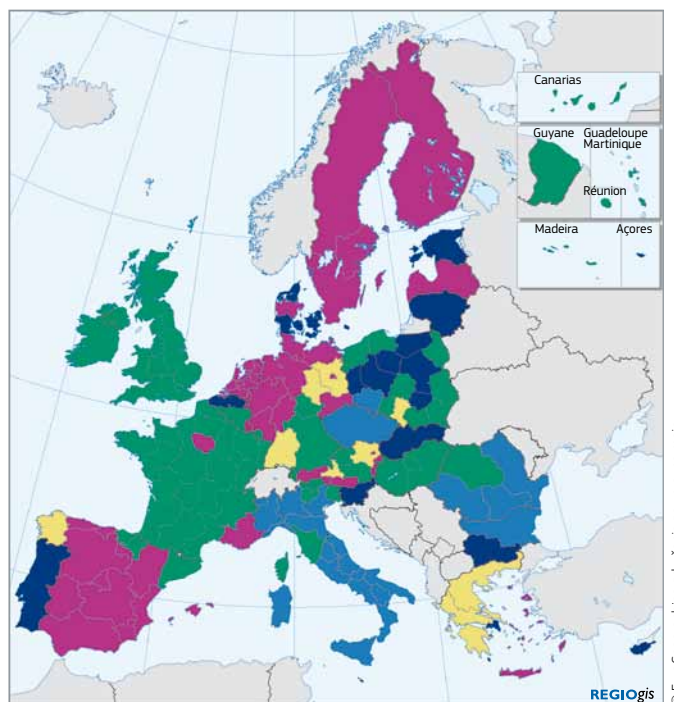

▶Kakovost življenja v regiji

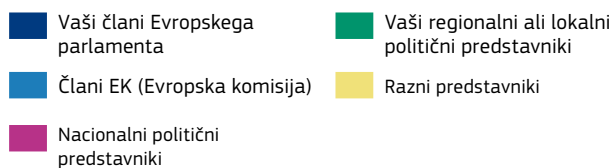
% ODGOVARJA „DOBER“

Vir: Flash Eurobarometer 356

▶Najprimernejši za razlago, kako evropske politike vplivajo na vsakdan državljanov

Vir: Flash Eurobarometer 356

(Nizozemska) in Vorarlberg (Avstrija) je raven zadovoljstva s kakovostjo življenja v regiji dosegla 99%.

Nasprotno pa v regiji Közép-Magyarország na Madžarskem 81% meni, da je njihova kakovost življenja „slaba“, prav tako pa tudi 70% v pokrajinah Kampanija (Italija), Continente (Portugalska) in v celotni Sloveniji.

Pri odgovoru na vprašanje, kako naj bi se kakovost življenja razvijala v naslednjih 12 mesecih, so obeti manj zaskrbljujoči kot pri gospodarskem položaju. Negativni obeti so prisotni v regijah 8 držav članic, vendar so le v petih od teh še posebej izstopajoči: na Cipru, v Grčiji, Španiji, Sloveniji in na Slovaškem.

Razlaga EU

Kateri predstavniki lahko najbolj razložijo, kako politike EU vplivajo na življenje državljanov?

Večina meni, da so njihovi nacionalni (20%) ali lokalni (21%) politiki tisti, ki lahko najbolj razložijo vpliv politik EU. Skupaj jih 16% v tej vlogi vidi svoje člane Evropskega parlamenta.

Na Nizozemskem več kot 50% sodelujočih meni, da so za poročanje o EU najboljši njihovi nacionalni predstavniki, medtem pa v Franciji in Združenem kraljestvu okrog 30% za razlago politik EU daje prednost regionalnim ali lokalnim predstavnikom. Več kot 30% ljudi na Danskem in Malti pa meni, da so za poročanje o EU najprimernejši člani Evropskega parlamenta.

Glavni sklep te raziskave o tej temi je morda ta, da morajo o EU poročati vsi navedeni.

▶VEČ O TEM

http://ec.europa.eu/health/eurobarometers/index_en.htm

▶ INOVACIJE V REGIONALNEM RAZVOJU IN RAZVOJU MEST

NAGRADE REGIOSTARS 2014

Evropska komisija vsako leto organizira podelitev nagrad RegioStars, da pokaže na dobre prakse v razvoju mest in regionalnem razvoju. Njihov namen je predstaviti izvirne in inovativne projekte, ki bi lahko vzpodbudili za kaj podobnega tudi druge regije.

Izbrane kategorije za nagrade RegioStars 2014 bodo:

1 ▶ PAMETNA RAST

INOVACIJE MALIH IN SREDNJE VELIKIH PODJETIJ

Projekti, predlagani v tej kategoriji, naj bi vključevali programe ali ukrepe, ki bi lahko navdihnili druge javne organe, da oblikujejo kombinacijo politik, ki spodbuja inovacije malih in srednje velikih podjetij. Projekti bi lahko na primer pomagali pri ustvarjanju novih povezav, ki bi omogočile nastanek novih sektorjev in gospodarskih preobrazb na podlagi kraja, spodbujali nove oblike inovacij, razvijali inovativno finančno podporo za mala in srednje velika podjetja ter omogočili tržni dostop in uvajanje inovacij malih in srednje velikih podjetij.

2 ▶ TRAJNOSTNA RAST

ZELENA RAST IN DELOVNA MESTA PREK BIOGOSPODARSTVA

Kohezijska politika že zagotavlja številne priložnosti za lokalne in regionalne organe, skupnosti in deležnike za izvajanje projektov v biogospodarskem sektorju. Primeri projektov, ki bi jih bilo mogoče predložiti v tej kategoriji, vključujejo dejavnosti, ki podpirajo zmanjšanje odpadkov in razvijajo inovativne nizkoogljične tehnologije, ter inovativne dejavnosti, povezane z uporabo bioenergije.

3 ▶ VKLJUČUJOČA RAST

USTVARJANJE DELOVNIH MEST ZA MLADO GENERACIJO

Ta kategorija cilja na projekte, ki jih podpirajo skladi kohezijske politike in se borijo za zmanjšanje nezaposlenosti mladih. Tipični projekti bi lahko vključevali podpirne storitve pri zaposlovanju mladih za mala in srednje velika podjetja ter podporo mladim podjetnikom pri ustanavljanju lastnih podjetij.

4 ▶ CITYSTAR

NALOŽBENI PROJEKTI ZA TRAJNOSTNI MESTNI JAVNI PREVOZ

Kategorija pokriva razvoj velikih projektov na področju trajnostnega mestnega prevoza in pomaga zagotavljati celovite strategije za obravnavo številnih povezanih vprašanj. Tipični projekti bi lahko, na primer, vključevali velike naložbe v sisteme tramvaja ali metroja ali pa naložbe v intermodalna središča.

5 ▶ VELIKI NALOŽBENI PROJEKTI

ENERGETSKA UČINKOVITOST IN NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO

Zgradbe predstavljajo približno 40% emisij CO₂ v EU, zato je nujno izboljšati energetska učinkovitost v tem sektorju. Ta kategorija je namenjena obsežnim regionalnim, večregionalnim ali nacionalnim programom, ki spodbujajo osveščanje o prednostih vlaganja v energetska učinkovitost, spodbujajo izboljšano energetska učinkovitost javnih stanovanj ali stanovanjskih projektov za prikrajsane skupine. Predlagani projekti bodo ocenjeni glede na vzvod, dosežen za kohezijski sklad, število izboljšanih zgradb/m² ali druge ustrezne kazalnike.

Na podlagi uspeha

Namen nagrad RegioStars 2014 je nadaljevati na podlagi uspeha iz leta 2013, ko so predlagatelji projektov in regij iz vse EU oddali rekordnih 149 prijav. Rok za oddajo prijav za nagrade RegioStars 2014 je 19. april 2013.

▶ VEČ O TEM

Več informacij o kategorijah in postopku prijave je na voljo tukaj:

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/regions_for_economic_change/regiostars_en.cfm

▶ EVROPA V MOJI REGIJI FOTOGRAFSKI NATEČAJ

Odlično delo na projektih s pomočjo sredstev EU po vsej Evropi in kaj ti projekti pomenijo lokalnim skupnostim. To sta bila cilja inovativnega fotografskega natečaja „Evropa v moji regiji“, ki ga je lani poleti razpisal GD za regionalno in mestno politiko.

Simeon Mitkov, Cristina Dumitru Tabacaru, Marek Babula in Boyan Ivanov prejmejo nagrade od komisarja Johannesha Hahna

Izziv: fotografirati projekt EU, ob njem pa vključiti podatke o vloženih sredstvih EU – na primer na panoju ali plošči. Prijaviti se je bilo mogoče v dveh kategorijah: „Moj projekt“, ki se ga je bilo mogoče udeležiti z upravičenci ESRR ali projekti, financiranimi iz kohezijskega sklada, in „Očividec“, namenjena vsem, ki so opazili dobro priložnost za fotografijo v svoji regiji ali med potovanjem po Evropi. Natečaj „Evropa v moji regiji“ je potekal prek družbenih medijev, in sicer prek Facebooka. Prijave za natečaj so prenesli na spletno platformo in nato je potekalo glasovanje za izbiro najboljših, strokovna žirija pa je zatem v vsaki kategoriji izbrala dva končna zmagovalca.

Štirje zmagovalci so med dnevi odprtih vrat v oktobru odpoštovali v Bruselj, kjer so od komisarja za regionalno in mestno politiko Johannesha Hahna za nagrado prejeli fotografsko opremo v vrednosti 1 000 evrov. Po uspehu v letošnjem letu bo natečaj potekal tudi v letu 2013, tako da bodo nadobudni fotografi spet imeli priložnost, da z drugimi delijo, kaj jim pomeni „Evropa v moji regiji“.

▶ 1 083
prijav na natečaj iz **▶ 27**
držav

▶ 7 354
glasov

▶ 1 088 985
obiskov aplikacije družbenega medija

▶ 1 075 – odstotno povečanje prometa
na Facebookovi strani Evropske komisije
med natečajem in **▶ 18 785**
klikov več na „Všeč mi je“

▶ Plakat na straneh 20-21 je na zahtevo na voljo v formatu A1
na naslovu: regio-panorama@ec.europa.eu

1. Zmagovalka kategorije „Očividec“: Cristina Dumitru Tabacaru – projekt: Obnova ceste Nicolae Balcescu – Mioveni, Romunija
2. Zmagovalka kategorije „Očividec“: Simeon Mitkov – projekt: Komunikacijski kompleks „SERDICA“ – Sofija, Bolgarija
3. Zmagovalec kategorije „Moj projekt“: Marek Babula – projekt: Obnova športnega igrišča „Sporcik“ – Siemianowice Śląskie, Poljska
4. Zmagovalec kategorije „Moj projekt“: Boyan Ivanov – projekt: Obnova šolskega kompleksa „N.Y.Vapcarov“ – naselje Drenovec, Bolgarija

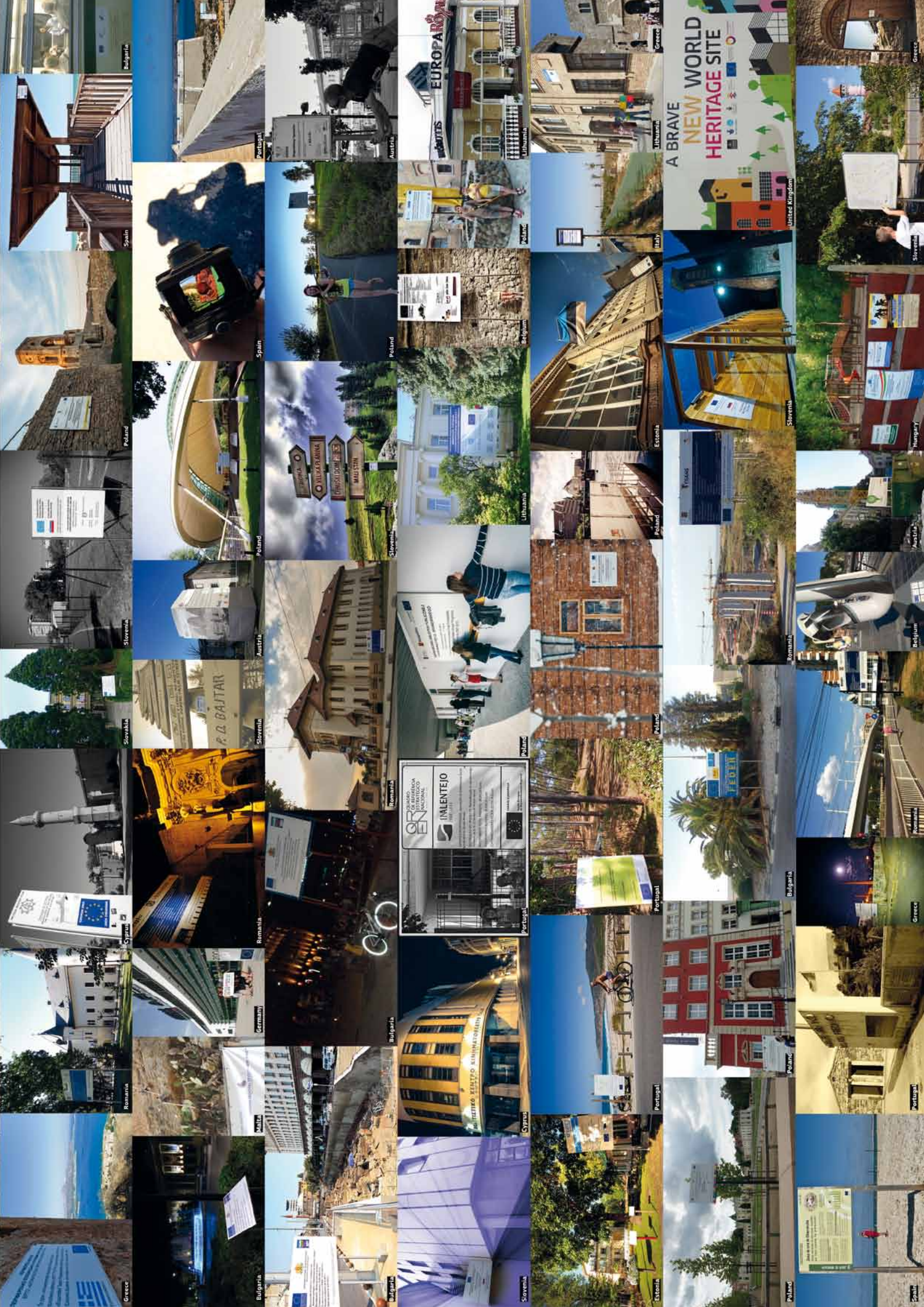

EUROPE IN MY REGION PHOTO COMPETITION 2012

Regional Policy: www.ec.europa.eu/info/regio

▶ Z VAŠIMI BESEDAMI

NACIONALNI IN REGIONALNI POGLEDI NA KOHEZIJSKO POLITIKO

Panorama
vas poziva, da
pošljete svoje
prispevke!

Panorama znova poziva ključne „uporabnike“ kohezijske politike na nacionalni in regionalni ravni, naj izrazijo svoje mnenje in podajo povratne informacije o delovanju evropske politike na lokalni ravni, bodisi mnenje o trenutnih dosežkih in uspehih ali svoj pogled na priprave na naslednje programsko obdobje.

Pri več kot 270 regijah v 27 državah članicah EU, ki imajo vsaka svojo gospodarsko in kulturno zgodovino ter potrebe, je pomembno, da se oblikovalci politik, upravitelji in uradniki na vseh ravneh zavedajo resničnega vpliva, ki ga ima kohezijska politika na lokalni ravni.

V tej izdaji *Panorama* predstavlja povratne informacije iz petih držav članic in regij, ki so predstavile svoja stališča o vplivu kohezijske politike na njihovo ozemlje in državljane. Portugalska in Romunija predstavljata svoje priprave za naslednje programsko obdobje 2014-2020, Baden-Württemberg in Schleswig-Holstein pa opisujeta rezultate za programsko obdobje 2007-2013. Andaluzija v tej izdaji poudarja vpliv in uspehe svoje 25-letne podpore regionalne politike.

Panorama vas poziva, da pošljete svoje prispevke, ki jih bomo morda vključili v prihodnje izdaje:

▶ regio-panorama@ec.europa.eu

▶ PORTUGALSKA

▶ NACIONALNA PERSPEKTIVA ZA NASLEDNJE PROGRAMSKO OBDOBJE IN STRATEGIJO EVROPA 2020

PRIMERI PROJEKTOV IN DELA V SKLOPU NACIONALNEGA STRATEŠKEGA REFERENČNEGA OKVIRA

Izzivi in omejitve, s katerimi se sooča portugalsko gospodarstvo v zadnjem desetletju, ter rezultati operativnih in strateških pregledov večjih programov strukturnih skladov so spodbudili sprejetje selektivnejše strategije glede ciljev konkurenčnosti in inovacij v okviru Skupnosti za obdobje 2007-2013.

Operativni program COMPETE je tako osnovna točka kot gonilo nacionalnega operativnega programa za dejavnike konkurenčnosti, katerega cilj je spodbujati gospodarstvo, ki temelji na znanju in inovacijah, izboljšanih veščinah v segmentih večje dodane vrednosti in tehnološkega trga, povečani stopnji proizvodnje in trdnem povečanju izvoza.

COMPETE spodbuja razmerje med znanostjo in trgov s spodbujanjem in razvojem več pobud:

- skupno spodbujanje raziskovalnih in razvojnih projektov ob sodelovanju podjetij in nacionalnih znanstvenih in tehnoloških ustanov;
- oblikovanje ključnega raziskovanja in razvoja v podjetjih, spodbujanje ustvarjalnosti ter krepitev inovacij;
- spodbujanje zmogljivosti malih in srednje velikih podjetij ter njihovih poslovnih modelov, spodbujanje, da vlagajo v neopredmetene dejavnike konkurenčnosti (inovacije, kakovost, prodaja in trženje, internacionalizacija, oblikovanje, intelektualna lastnina, informacijska in komunikacijska tehnologija, okolje in energetska učinkovitost itd.);
- izvajanje naložbenih projektov, kadar zadevajo izključno projekte, katerih rezultat je proizvodnja novih dobrin ali storitev ali uvedba novih tehnoloških postopkov, organizacijskih trgov ali trgov inovacij.

Doslej je program podprlo 4679 podjetij, pri tem pa je podpora ESRR znašala 2,7 milijard evrov in upravičene naložbe 6,2 milijardi evrov. Podpora je prejelo več kot 1 500 projektov na področju raziskav in razvoja, ki jih je ESRR podprl s 528 milijoni evrov.

Strategija Evropa 2020 poudarja strateške možnosti, ki jih je Portugalska izkoristila v sedanjem okviru strukturnih skladov EU in programa za konkurenčnost, ter poudarja potrebo po boljši operativni osredotočenosti, da se pospeši okrevanje Evrope s pomočjo pametne specializacije, trajne konkurenčnosti in vključujoče rasti.

Trije gonilniki rasti (pametna, trajnostna in vključujoča) ter sedem vodilnih pobud delujejo kot katalizator za mobilizacijo medsebojno odvisne moči in potenciala različnih evropskih regij. Na Portugalskem ti gonilniki spodbujajo izvajanje selektivne strategije in skupne odgovornosti za obnovo, ki se osredotoča na pametno in trajnostno rast.

Naložba v tri gonilnike rasti se je uresničila v dejanske projekte z otipljivimi rezultati:

Intelligent Socks

Nogavica, ki lahko spremlja integrirane biometrične podatke

Projekt združuje raziskave in razvoj, razvoj patenta in nedavno tudi vstopa na trg. Nogavica, ki je s tradicionalnimi postopki izdelana iz okolju prijaznih materialov, spremlja

Naložba ESRR je podprla raziskovalni in razvojni projekt za solarne plošče

naše fiziološke podatke, zaradi česar je to inovativen, tehnološki in uporabniku prijazen izdelek po konkurenčni ceni. FIORIMA, S. A. je portugalsko podjetje, ki v tekstilni industriji izdeluje in trži visoko kakovostne izdelke ter se od leta 1985 posveča izključno proizvodnji nogavic.

Na globalno konkurenčnem trgu je podjetje veliko vlagalo v razvoj novih izdelkov z uvajanjem novih tehnologij ter vključevanjem novih materialov in inteligentnih sistemov. Ta projekt, ki vključuje predložitev mednarodnega patenta, vključuje v nogavici integriran sistem biometričnega senzorja, ki lahko obdeluje in shranjuje podatke ter jih posreduje uporabniku prek pametnega telefona s katerim koli operacijskim sistemom (OS, Android, Windows Phone). Ti podatki obsegajo temperaturo, srčni utrip in funkcije telesne aktivnosti (razdaljo, hitrost, kalorije, čas vadbe itd.).

IntellWheels

Projekt, pri katerem umetna inteligenca in robotika izboljšujeta kakovost življenja

IntellWheels je inovativen projekt na področju umetne inteligence in robotike, ki bo omogočal večjo avtonomnost in kakovost življenja državljanov z omejeno mobilnostjo, in sicer z razvojem platforme, s katero lahko vsak spremeni invalidski

voziček v cenovno ugoden pametni invalidski voziček (CRI), za kar so potrebne le manjše ergonomske spremembe. Rezultati projekta so za zdaj izdelava prototipov in njihovo testiranje, ki ga izvaja portugalska zveza za cerebralno paralizo in šola za zdravstveno tehnologijo v Oportu, ter objava 20 član- kov v znanstvenih revijah in na mednarodnih konferencah. Potrditev sistema bo srednjeročno usmerjena na spremembo pametnih invalidskih vozičkov IntelWheels v komercialne izdelke, ki bodo v veliko pomoč starejšim osebam in osebam s hudimi motoričnimi motnjami.

SolarTiles

Razvoj fotovoltaičnih solarnih sistemov

Raziskovalni in razvojni projekt podjetja Revigrés, ki je s pomo- čjo integracije fotovoltaične tehnologije razvilo laboratorijsko delujoče prototipe keramičnih izdelkov in visoko učinkovitih premazov za zgradbe (strehe in fasade) s tankim fotovolta- ičnim slojem. Ti novi vsestranski izdelki združujejo učinkovi- tost, estetiko in proizvodnjo energije.

Paula Ascenção

*Direktorica za komunikacijo
Organ upravljanja COMPETE
Ministrstvo za gospodarstvo in zaposlovanje*

▶ ROMUNIJA

REGIONALNI RAZVOJ V OBDOBJU 2014-2020: PRIPRAVE ORGANOV UPRAVLJANJA

PRVI KORAK: OKVIR FUNKCIONALNEGA PARTNERSTVA

Posebna intervencijska enota v osrednji Romuniji je prejela podporo ESRR

Od junija 2012 je bilo ustvarjenih več struktur nacio- nalnega partnerstva za namene zagotavljanja stalnih posvetovanj med nacionalno, regionalno in lokalno upravo, gospodarskimi in socialnimi partnerji ter orga- nizacijami civilne družbe za vzpostavitev strate- ških ciljev, prednostnih nalog in področij pomoči za finančna sredstva EU, ki so dodeljena Romuniji za obdobje 2014-2020.

Tako je bilo za zagotovitev komplementarnosti financiranja in za vključitev partnerjev pri pripravi dokumentov za pro- gram ustanovljenih več odborov: svetovalni odbor za regijski razvoj, tematski svetovalni odbor za turizem, kulturo in kul- turno dediščino ter svetovalni odbor za teritorialno kohezijo. Te odbore skupaj koordinirajo Ministrstvo za regionalni razvoj in turizem (MRDT), Ministrstvo za evropske zadeve in Ministrstvo za kulturo in nacionalno dediščino.

Vključevanje regionalnih in lokalnih organov

Vendar se poraja vprašanje, kako zbrati akterje na nacio- nalni, regionalni in lokalni ravni za isto mizo. Rešitev organa

za upravljanje regionalnega operativnega programa v okviru Ministrstva za regionalni razvoj in turizem je vzpostavitev svetovalnega odbora za regionalni razvoj, tj. organa, ki združuje agencije in svete za regionalni razvoj, javno upravo in nevladne organizacije. Njegovih 45 članov sodeluje pri vzpostavitvi prednostnih nalog za regionalni razvoj, kazalcev rezultatov, načinov izvajanja in okvirnega razporejanja finančnih sredstev za posamezno regijo.

Od regionalnih potreb do Evrope 2020: kaj smo se naučili?

Stalna delovna srečanja med organi upravljanja in agencijami za regionalni razvoj se osredotočajo na osnutke regionalnih razvojnih načrtov za obdobje 2014-2020. Upoštevale se bodo različne smernice v skladu s potrebami na regionalni ravni, razvojnimi prednostnimi nalogami Romunije za naslednje desetletje, strateškimi smernicami na evropski ravni in izkušnjami, pridobljenimi pri upravljanju finančnih sredstev v obdobju 2007-2012:

- pametna rast: modernizacija in raznolikost regionalnega gospodarstva s spodbujanjem sektorjev, ki ustvarjajo dodano gospodarsko vrednost, inovativnih izdelkov in postopkov ter raziskovalnih in razvojnih dejavnosti;

- trajnostna rast: ukrepi, katerih cilj je zmanjševanje vpliva podnebnih sprememb, povečanje energetske učinkovitosti in deleža obnovljivih virov energije; projekti teritorialnega sodelovanja z velikim vplivom na regionalni ravni; osredotočanje na trajnostni razvoj mest in koordinacijo področnih politik na področju teritorialne kohezije;
- izobraževanje in socialna vključenost: višja stopnja zaposlenosti žensk, mladih in starejših od 55 let; nenehno strokovno usposabljanje, preusmeritev in specializacija; razvoj podjetniške kulture; zmanjšanje šolskega osipa; povečanje deleža univerzitetnih diplomirancev; razvoj zaposlitvenih možnosti na podeželju.

Vloga vlade je zagotoviti sinergijo (združljivost z ukrepi, ki jih financirajo različne politike), okvir funkcionalnega partnerstva (s pojasnitvijo odgovornosti in nalog posameznega partnerja), proaktivno komunikacijo o pogojih financiranja, meril za izbor in postopkov ter učinkovit nadzor nad upravljanjem finančnih sredstev.

Oddelek za komunikacijo

Ministrstvo za regionalni razvoj in turizem

▶ NEMČIJA

▶ ESRR KOT GONILNA SILA RASTI IN ZAPOSLOVANJA V REGIJI SCHLESWIG-HOLSTEIN

V tekočem obdobju financiranja 2007-2013 je regija Schleswig-Holstein prejela približno 374 milijonov evrov od Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

Zvezna državna vlada regije Schleswig-Holstein porablja ta sredstva med drugim za inovacije in gospodarstvo na osnovi znanja ter za okrepitev poslovne konkurenčnosti. Vendar so se financirali tudi t.i. grozdi in omrežja, raziskovalni in dodatni izobraževalni projekti ter usposobljenost osebja in trajnostni razvoj mest. Sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj tako prispevajo tudi k rasti podjetniških pobud, širitvi regionalnih inovacijskih zmožnosti in lokalnega zaposlovanja.

Na podlagi izčrpne ocene se je t.i. operativni program za regijo Schleswig-Holstein spremenil. Ker je sprememba aprila 2012 odobrila tudi Evropska komisija, se lahko sredstva prilagodijo še bolj natančno.

Do konca leta 2011 se je financiralo 878 projektov v skupni višini približno 862,5 milijona evrov, vključno s približno 260,7 milijona evrov Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Ohranjenih je bilo 31 777 delovnih mest in ustvarjenih 3 704 novih.

Razširitev Inštituta za silikonsko tehnologijo Fraunhofer (ISiT) v Itzehoeju je eden od projektov, ki jih je sofinanciral Evropski sklad za regionalni razvoj

Razširitev Inštituta za silikonsko tehnologijo Fraunhofer (ISiT) v mestu Itzehoe je na primer eden od projektov, ki jih je sofinanciral Evropski sklad za regionalni razvoj. ISiT predstavlja jedro inovativnega področja Itzehoe, ene najbolj dinamičnih lokacij za mikroelektroniko v Nemčiji in bo tako priznani raziskovalni partner panoge tudi v prihodnje, saj bo lahko razvijal nove postopke v mikrotehnologiji in nanotehnologiji ter utrdil svoj ugled tako v Evropi kot po svetu. Tehnološka področja napajalne elektronike in tehnologije mikrosistemov, ki jih izvaja inštitut Fraunhofer v Itzehoeju, so trenutno v fazi močne rasti.

ISiT je skupaj prejel 27,45 milijona evrov sredstev, vključno z 18,3 milijona evrov Evropskega sklada za regionalni razvoj. Kot rezultat tega projekta s skupaj 36,6 milijona evrov bo dodatno ustvarjenih 1 000 kvadratnih metrov čistih prostorov in skupaj 1 000 kvadratnih metrov pisarn in merilnih laboratorijev. ISiT bo imel tako dolgoročno na voljo dovolj delovnega prostora in še dodatno razširil svoja raziskovalna področja, zaradi česar bo ostal privlačen raziskovalni partner v panogi.

Od objave osnutkov predpisov oktobra 2011 se regija Schleswig-Holstein intenzivno pripravlja na obdobje strukturnega financiranja 2014-2020, čeprav trenutno obstaja še kar nekaj negotovosti glede finančnega in vsebinskega vidika.

Zvezna vlada regije Schleswig-Holstein pozdravlja boljšo usmerjenost regionalne politike EU v prihodnosti na cilje strategije Evropa 2020 ter tudi koncentracijo sredstev na

najpomembnejše vprašanja in izzive v prihodnosti. Podane kotacije (80 % sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj za tri tematske cilje) se kljub temu obravnavajo z zaskrbljenostjo, saj so zaradi tega pomembna regijska področja vpliva preveč omejena.

Zvezna vlada regije Schleswig-Holstein se zato zavzema za nekatere endogene potenciale, vključno s trajnostno turistično infrastrukturo, ki še vedno omogoča financiranje v bolj razviti regijah v okviru pogajanj na evropski in državni ravni. Vzdrževanje in izboljšanje konkurenčnosti v turizmu lahko v veliki meri pripomore k promociji inteligentne, trajnostne in integrirane rasti.

Ker je družbenogospodarska analiza ter analiza prednosti in slabosti dokončana, je zdaj v središču pozornosti razvoj po meri narejene strateške in vsebinske usmerjenosti programa Evropskega sklada za regionalni razvoj v obdobju 2014-2020. Do tega prihaja pri intenzivnem sodelovanju partnerjev na regionalni ravni, gospodarskih in socialnih partnerjev ter nevladnih organizacij.

Schleswig-Holstein pričakuje veliko od novega obdobja financiranja.

Rüdiger Balduhn
 Ministrstvo za gospodarstvo,
 delo, promet in tehnologijo
 Schleswig-Holstein

▶ NEMČIJA

▶ GOSPODARSKI USPEH V KORIST OKOLJA

Program za regionalno konkurenčnost in zaposlovanje – odsek ESRR – v regiji Baden-Württemberg je dosegel izjemne gospodarske in finančne rezultate v trenutnem obdobju financiranja.

Od 143,4 milijona sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj so prejeli 1,4 milijarde evrov in ustvarili približno 5 000 novih delovnih mest. 31 milijonov evrov je bilo dodeljenih za raziskave in tehnologijo. Poleg tega so v okviru ukrepov Evropskega sklada za regionalni razvoj preoblikovali približno 38 hektarjev industrijskih, trgovinskih in prometnih opuščanih industrijskih območij in preprečili več kot 440 000 ton emisij CO₂.

Podpora strukturnih sprememb

Globalizacija trgov, spremembe v delu in prostem času ter večji pomen dejavnika znanja predstavljajo nove izzive za gospodarstvo. Zvezna država Baden-Württemberg podpira strukturne spremembe, ki jih vodi Evropski sklad za regionalni razvoj, z dvema zelo različnima konceptoma. V okrožju Jungbusch v Mannheimu, na katerega so strukturne spremembe še posebej vplivale, se je urbanistično načrtovanje začelo z izgradnjo akademije za pop glasbo v prejšnjem obdobju financiranja 2000–2006. Ta izobraževalna ustanova, ki je

le v nekaj letih pridobila sloves po vsej Evropi, je bila v trenutnem obdobju financiranja razširjena z dvema novima magistrskima programoma „Popularna glasba“ in „Glasbene industrije“. S financiranjem iz grozda glasbene industrije je bila neodvisnost diplomirancev in vključitev akademije za pop glasbo v obstoječe gospodarske strukture okrepljena.

Zlato mesto Pforzheim, nemško središče za izdelavo nakita in ur, ima za sabo dolgo tradicijo obdelave zlata. Novo poglavje v dolgi zgodovini izdelave nakita se je odprlo z izgradnjo in delovanjem ustvarjalnega centra. Ustvarjalni center je bil zgrajen na mestu art-nouveau kopališča iz začetka 20. stoletja. Mlada podjetja ter projektne in delovne skupine iz različnih smeri ustvarjalne industrije lahko tu najamejo prostore ali začasno uporabljajo delovne prostore oziroma postaje.

Organizacija demografskih sprememb

Demografske spremembe, staranje vedno manjšega števila prebivalstva in pomanjkanje mladih, dobro izobraženih delavcev so še dodatni izzivi gospodarsko dinamične zvezne države Baden-Württemberg. V tem scenariju so bili od leta 2008 razviti in uporabljeni različni modeli vzorčnega projekta v okviru projektov EU za inovativen razvoj občin.

Delavnica znanja (model) projekta EU Gmünder

Pri enem od teh modelov so vključili na trg dela invalide, ki so bili prej oskrbovani v različnih ustanovah. V objektu Villa Artis v Hintersheimu v zgornjem Renu je terapevtska umetniška akademija, kjer odkrivajo in negujejo posebne umetniške talente invalidov, in kavarna. Tukaj delajo skupaj invalidi in drugi.

Delavnica znanja projekta EU Gmünder ima drugačen pristop: učenci, še posebej tisti iz izobraževalno prikrajšanih okolij, se lahko v okviru občolskih dejavnosti na zabaven seznanijo z inženirstvom in tehnologijo. Tako seznanjajo ciljno skupino otrok med 8 in 18 letom s tehničnimi poklici. Oba projekta v ospredje postavljata še neizkoriščen potencial posameznikov.

Vključevanje partnerjev

Omenjene projekte je bilo mogoče izvesti tudi zaradi tesnega sodelovanja med občinami in drugimi partnerji. Stalen dialog med njimi od vsega začetka projektov je vplival na oblikovanje, spremembe in prilagoditve posameznih modelov.

Na podlagi teh izkušenj vključevanja gospodarskih in socialnih skupin v projekte je zvezna država Baden-Württemberg začela intenziven dialog z gospodarskimi, znanstvenimi, socialnimi in okoljevarstvenimi partnerji pri načrtovanju novega obdobja financiranja v operativnem programu Evropskega sklada za regionalni razvoj. Na več kot 40 dosedanjih dogodkih, forumih, razpravah in predstavitev je zvezna država pojasnila svoje ideje o prihodnosti programa Evropskega sklada za regionalni razvoj, razpravljala o njih s partnerji ter jih spreminjala in zgostila. V prihajajočem obdobju financiranja bo pomemben poudarek na financiranju visokošolskih ustanov na podeželju. Zaradi decentraliziranega usposabljanja lahko znanstvene in raziskovalne infrastrukture postanejo blagovna znamka regij.

Dr Georg Ris

*Organ upravljanja ESRR,
Ministrstvo za podeželje in varstvo potrošnikov
Baden-Württemberg*

▶ ŠPANIJA

▶ 25 LET USPEHOV ZA EVROPSKO REGIONALNO POLITIKO V ANDALUZIJI

Pred naslednjim programskim obdobjem in sodelovanjem na razpravi o prihodnosti kohezijske politike Andaluzija ocenjuje zadnjih 25 let članstva v Evropski uniji. Regija poleg ostalih pokazateljev postavlja v ospredje glavne dosežke v raziskavah in razvoju, prometu, zdravju ter obnovljivi energiji, ki so spodbujali konvergenco z ostalimi primerljivimi industrijami.

Odkar se je Španija pridružila Evropski uniji je Andaluzija prejela približno 80 milijard evrov, od tega 41 milijard evrov od kohezijske politike. S pomočjo teh sredstev je regija doživela obsežne gospodarske in socialne spremembe, ki so omogočile znaten napredek pri pravi in nominalni konvergenci z ostalimi regijami. Od leta 1986 do danes je Andaluzija dosegla rast 26 konvergenčnih točk v primerjavi s povprečjem

EU, kar kažejo pokazatelji, kot je BDP na prebivalca, ki se je povečal kar za petkrat in je tako v letu 2011 dosegel 17587 evrov na prebivalca.

Nekaj vloženega denarja so porabili za raziskave in razvoj, ki se je povečal kar za 16-krat. To pomeni, da se je delež bruto domačega proizvoda pri upoštevanju porabe za raziskave in razvoj povečal za 3,3-krat, kar je kar 12,6-krat več od celotne rasti v EU.

Strukture in sinergije regionalnega inovacijskega sistema so se okrepile, dejavnosti za raziskave in razvoj so se povečale in vzpostavili so se novi mehanizmi za prenos tehnologije. To so dosegli z izdelavo omrežja infrastrukture za raziskave in razvoj, ki malim in srednje velikim podjetjem ponuja

storitve za pomoč pri inovacijah, spodbujanju podjetništva in okrepitvi denarnih sredstev za inovacije. Na ta način so uvedli inovativne ukrepe, kot so izdelava andaluzijskega tehnološkega omrežja ali subvencija za inovacije, tehnologijo in podjetništvo, ki podpira inovacije in razvoj podjetij v Andaluziji. Obstajata tudi pobuda JEREMIE, ki spodbuja trajnostno podporo za mala in srednje velika podjetja, in pobuda JESSICA za razvoj projektov celostnega razvoja mest.

Na področju prometne infrastrukture je Andaluzija zrasla po številu hitrih cest, avtocest in drugih manjših cest, zaradi česar se je izboljšala fizična struktura območja. Pomembnejši dosežek je na primer začetek obratovanja andaluzijske avtoceste (A-92) in hitre železniške povezave med Sevillo in Madridom. Zaradi visokih zneskov, vloženih v promet, se je povečalo število kilometrov cest z veliko kapaciteto, ki je leta 2010 znašalo 30 km na kvadratni kilometer, kar je 9,1-krat več kot v letu 1985. Prav tako se je povečala dolžina hitrega železniškega omrežja, ki je dosegla 358,6 km.

V zvezi z dostopom do novih tehnologij je leta 1986 odstotek andaluzijskih podjetij s telematskimi omrežji znašal skoraj nič, v letu 2011 pa je kar 95,5% podjetij imelo internetni dostop.

Prav tako je postala pomembna proizvodnja energije iz obnovljivih virov. Delež elektrike, proizvedene iz obnovljive energije, se je med leti 1989 (7,9%) in 2009 (19,6%) več kot podvojil. Večja proizvodnja obnovljive energije (predvsem sončne in vetrne energije ter energije biomase) je omogočila rast novega, bolj raznolikega energetskega modela, ki je združljiv z gospodarskim razvojem regije in zaščito naravnega ekosistema. K temu so prispevali programi, kot je Andalucia A+ za razvoj trajnostne energije, poleg tega pa so med prebivalci Andaluzije širili kulturo o ozaveščenosti glede varčevanja z energijo in njeno uporabo.

Andaluzijski izvoz se je od leta 1988 povečal za osemkrat, kar je dvakrat več kot v celotni Evropski uniji. Med letoma 1988 in 2011 se je delež BDP-ja Andaluzije ob upoštevanju izvoza povečal za 7,5 odstotnih točk, kar je za 1,4-krat več kot v celotni EU.

Še en podatek, ki kaže na razvoj regije, je stopnja zaposlenosti žensk, ki se je od leta 1986 več kot podvojila; ta rast je za 1,6-krat višja kot v celotni EU. Politike zaposlovanja regije so spodbudile vključenost žensk v zaposlovanje z ukrepi, ki spodbujajo socialno vključevanje in vključevanje na trg dela za ranljive skupine ter ravnovesje med družinskim in delovnim življenjem.

CATEC, Center za napredne vesoljske tehnologije

Napredek je viden tudi na področju socialne politike; na področju zdravstva je Andaluzija na primer povečala število zdravstvenih zavodov s 344 na skupaj 1 597; v povezavi s stopnjo izobraženosti prebivalstva se je odstotek posameznikov z višješolsko izobrazbo povečal za 14,2 odstotnih točk, kar v 25 letih pomeni več kot milijon oseb s pridobljeno višješolsko izobrazbo.

Vendar pa zgoraj opisani dosežki regije ne bi bilo mogoči brez učinkovitega upravljanja andaluzijske vlade in možnosti izkoriščanja evropskih skladov. Andaluzija je opazna zaradi svojega modela upravljanja; dokaz za to je, da je v zadnjih dveh okvirih podpore Skupnosti pridobila 1,229 milijard evrov dodatnih sredstev in vložila 11,7 milijard evrov v naložbe, kar znaša 123,6% prvotno dodeljenih upravičenih izdatkov.

Kohezijska politika je še naprej pomembna gonilna sila za rast Andaluzije, zaradi česar se odgovorni zavzemajo (za prihodnje obdobje) za poseben prehodni sistem v finančnem smislu, ki zagotavlja postopni izhod iz konvergenčnega cilja in pomik proti cilju konkurenčnosti. Ta sistem je nujen za utrditev dobljenih rezultatov, okrepitev gospodarske strukture ter preprečitev tveganj v finančnem in gospodarskem smislu. Poleg BDP-ja in prebivalstva, ki se upoštevatata pri razdeljevanju pomoči, daje regija velik poudarek tudi brezposelnosti in učinkom gospodarske krize v regijah.

Generalni direktorat za evropske sklade in načrtovanje

*Regionalno ministrstvo za gospodarstvo, inovacije, znanost in zaposlovanje
Vlada Andaluzije*

▶ EVROPSKA REGIONALNA POLITIKA

VIR NAVDIHA ZA DRŽAVE ZUNAJ EU

Regionalna politika EU je dober primer prakse za ostale dele sveta, ker se hkrati loteva vprašanj o spodbujanju rasti in zmanjšanju geografskih razlik.

Med mednarodnimi partnerji EU se pojavlja vedno večja zahteva, da bi z Evropsko komisijo razpravljali glede politik, ki so osredotočene na proizvodnjo uravnovešenega teritorialnega razvoja. V državah s hitro rastjo – kot so Brazilija, Kitajska in Rusija – so prizadevanja za enakomerno porazdelitev koristi te rasti vodile do velikega zanimanja za regionalno politiko in upravljanja na najvišji politični ravni.

V okviru vzhodnega partnerstva (EaP) igra kohezijska politika ključno vlogo v odnosih EU s šestimi državami – Armenijo, Azerbajdžanom, Belorusijo, Gruzijo, Moldavijo in Ukrajino. Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko podpira uvedbo EaP z dialogi o regionalni politiki in daje svoj prispevek k procesu pilotnih programov za regionalni razvoj.

Kot odgovor na to zanimanje je Komisija sklenila memorandum o soglasju (MoU) za sodelovanje regionalne politike s sosednjimi državami in strateškimi partnerji EU, kot so Kitajska, Rusija, Brazilija in Ukrajina – v vseh teh državah se soočajo z vedno večjimi regionalnimi razlikami in glavnimi izzivi v smislu boljšega upravljanja. Memorandumi o soglasju zagotavljajo okvir za tekoči delovni program dejavnosti, ki vključujejo srečanja na visoki ravni, delavnice, študijske obiske in tehnično pomoč. V kontekstu vzhodnega partnerstva so bile podpisane skupne izjave z Moldavijo in Gruzijo. Priložnostno sodelovanje poteka tudi z drugimi partnerji in regionalnimi skupinami v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki.

Leta 2009 je Evropski parlament podelil mandat Komisiji za globalno spodbujanje razvojnega modela regionalne politike EU in od takrat zagotavlja sredstva za pilotne projekte in pripravljalne ukrepe. Ti so usmerjeni v izgradnjo znanja in izkušenj regionalne politike kot del strateškega partnerstva med Komisijo in tretjimi državami, in sicer z ukrepi, ki vključujejo organizacijo dogodkov, informacijske dejavnosti, priložnosti za mreženje in študij, izmenjavo večstranskih praks in spodbujanje usposabljanja med regijami, mesti in državami.

Zaradi ključnih načel regionalne politike EU, kot so partnerstvo, upravljanje na več ravneh, subsidiarnost ter strateški in integrirani pristopi, so razvojne politike pomembne prednosti. Krepijo moč lokalnih akterjev, izboljšujejo učinkovitost strategij za rast, krepijo sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem ter pomagajo pri uvajanju razvojne strategije v katerem koli delu sveta.

Evropske izkušnje v ključnih vprašanih regionalne politike EU, kot so čezmejno sodelovanje, trajnostni razvoj mest, sodelovanje med mesti in podeželjem ter strategije za regionalne inovacije, se zdijo zunanjim partnerjem še posebej pomembne.

Dialogi z državami, ki niso članice EU, zagotavljajo regijam EU in mestom dragocene priložnosti za širše sodelovanje po svetu ter zbiranje mednarodnih izkušenj o skupnih izzivih in njihovih odzivih.

▶ VEČ O TEM

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/international/index_en.cfm

Obisk kitajske delegacije (CETREGIO) nizozemskega paviljona na svetovni hortikulturni razstavi Floriade v Venlu (Nizozemska)

CETREGIO

Leta 2010 je Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko začel izvajati CETREGIO, kitajsko-evropske serije usposabljanj o regionalni politiki, ki kitajskim strokovnjakom omogoča vir referenc za njihove lastne regionalne razvojne politike. Prav tako si prizadeva za okrepitev povezav med evropskimi in kitajskimi regijami za nadaljnje dvostransko sodelovanje. Usposabljanje je sestavljeno iz sestankov za obveščanje v vsaj treh državah članicah EU, vključno s predavanji in obiski na terenu. Evropski strokovnjaki so obiskali tudi več primerov dobre prakse na Kitajskem.

Od leta 2010 je skoraj 100 kitajskih nosilcev odločanja iz 33 provincialnih regij delilo izkušnje in obiskalo primere dobrih praks v več kot 40 regijah 12 držav članic EU. Seje so pokrivalo širok spekter vprašanj o regionalnem razvoju, od upravljanja na več ravneh in teritorialne kohezije do statističnih informacijskih sistemov in trajnostnega razvoja mest. V obdobju 2011-2012 je program CETREGIO uvedla organizacija Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ).

Trajnostni razvoj mest

Leta 2011 si je v okviru programa URBELAC (Urbana mesta v Evropi, Latinski Ameriki in na Karibskem otočju) – ki ga podpirata Komisija in Medameriška razvojna banka – osem mest iz Latinske Amerike in 4 iz Evrope izmenjalo dobre prakse o vprašanih glede razvoja mest, od okolja in izobraževanja do mobilnosti in oživitve mest. Leta 2012 je v programu sodelovalo pet novih mest iz Latinske Amerike in pet novih iz Evrope. Komisija in japonska vlada si izmenjujeta izkušnje o trajnostnem razvoju mest in konkurenčnosti, medtem ko dialog o regionalni politiki med EU in Kitajsko prispeva k partnerstvu med EU in Kitajsko o trajnostni urbanizaciji.

Sodelovanje z Brazilijo

Februarja 2007 je bila ustanovljena brazilska nacionalna politika za regionalni razvoj, na katero je v veliki meri vplivala kohezijska politika EU. Brazilija v prizadevanjih za nacionalno rast in razvoj pripisuje veliko pomembnost zmanjševanju regionalnih neenakosti in odpravi revščine. Trenutno pripravlja drugo fazo regionalne politike. Nekatere osrednje teme sodelovanja regionalne politike med EU in Brazilijo v obdobju 2007-2012 so naslednje:

- več kot 20 konferenc, seminarjev in delavnic o temah, kot so upravljanje na več ravneh, strateško načrtovanje, regionalne inovacije in spremljanje; programi za usposabljanje več kot 150 brazilskih uradnikov;
- dveletni regionalni program za izmenjavo za razvoj načrtov sodelovanja med 14 brazilskimi mezoregijami in 14 regijami EU; šest študijskih obiskov brazilskih predstavnikov v Evropi;
- študija „Teritorialni pregled Brazilije“, ki jo je izvedel OECD s podporo EU za pomoč brazilskemu organom pri učenju iz uspešnih mednarodnih izkušenj; in
- pilotni projekti za izboljšanje sodelovanja med EU (Francoska Gvajana) in sosednjimi državami Para in Amapa v Braziliji.

Skupni stroški:
4 200 000 EUR
Prispevek EU:
3 300 000 EUR

PROGRAM ZA SREDNJO EVROPO

▶ ČISTI, ZELEN I IN PAMETNI: OBETI TROLEJBUSOV

Trolejbusi ne onesnažujejo zraka, so tihi in stroškovno učinkoviti. Čeprav jih v sistemih javnega prevoza po vsem svetu deluje 40 000, v zadnjih desetletjih niso več tako priljubljeni. V okviru projekta TROLLEY si srednjeevropski tehniki in strokovnjaki za trolejbus pri-zadevajo izboljšati uporabo celotnega potenciala teh električnih vozil.

Prvi trolejbusi so zapeljali po ulicah Berlina v 19. stoletju. Tako kot tramvaji se tudi trolejbusi napajajo z električnim tokom iz vozne mreže, zaradi česar so čista, varna in učinkovita vozila za mestni javni prevoz. Vendar pa imajo trolejbusi več skupnih lastnosti z običajnimi avtobusi. Zaradi gumijastih koles so tihi. Ker niso omejeni na tire, lahko vozila zavijajo okoli objektov na ulici.

Vendar so v več srednjeevropskih mestih sistemi javnega prevoza na osnovi trolejbusov dosegli svojo največjo zmogljivost. Prav tako se soočajo s številnimi tehničnimi in okoljskimi težavami.

TROLLEY spodbuja sisteme trolejbusov kot električno urbano rešitev za vsa mesta. Sofinancira ga EU v okviru programa za srednjo Evropo in združuje devet evropskih partnerjev, ki delujejo na področju električnega javnega prevoza, iz šestih držav (Avstrije, Češke, Nemčije, Madžarske, Italije in Poljske).

Skupne študije o izvedljivosti prevoza, izvedene v okviru projekta, iščejo na primer načine za večjo energetska učinkovitost trolejbusov ali hitrejše delovanje v mestnih območjih. Partnerji so razvili tudi prvi evropski hibridni baterijski trolejbus. Izdelali

so ga v Eberswaldu v Nemčiji avgusta 2012 in lahko prejema elektriko iz vozne mreže ali litij-ionskega akumulatorja.

Preoblikovanje podobe

Električni vodi trolejbusnih sistemov so obsežni in niso prijazni očem. Za preoblikovanje njihove podobe program TROLLEY prispeva k ozaveščenosti o številnih prednostih vozil. Pobude vključujejo informativno kampanjo, imenovano „e-bus: pametni način“ in vsakoletni evropski dan trolejbusov (ETD). Evropski dnevi trolejbusov, ki potekajo med tednom mobilnosti, pritegnejo na tisoče obiskovalcev v partnerska mesta, kot so Salzburg, Brno, Eberswalde, Gdynia, Parma, Leipzig ali Szeged. Partnerji so razvili tudi vodnike o trolejbusih, predvsem za nosilce odločanja v mestih, ki želijo izboljšati svoje omrežje ali ga šele zgraditi.

Ključno sporočilo projekta je prijaznost trolejbusov do okolja. V Salzburgu, domu vodilnega partnerja v projektu, ta vozila delujejo na elektriko, ki jo proizvede hidroelektrarna brez emisij. „Pri nas promet prispeva kar 40% k onesnaženju zraka s trdimi delci. Zato je še bolj pomembno, da projekti, kot je TROLLEY, zagotavljajo trajnostno spodbudo za prehod iz prevoza, ki ga poganjajo fosilna goriva, na električno javno mobilnost,“ pravi Alexandra Weiss iz podjetja Salzburg AG za energijo, promet in telekomunikacije.

▶ VEČ O TEM
<http://www.trolley-project.eu>

▶ SARDINIJA, ITALIJA

▶ OPTIČNO OMREŽJE OTOKA ZA ZAGOTAVLJANJE STORITEV 21. STOLETJA

Sardinsko širokopasovno omrežje z visoko hitrostjo bo glavni adut za družbenogospodarski razvoj. Poleg povezovanja približno 5380 javnih uradov, od mestnih hiš do policijskih postaj, bo povečal dostop do e-trgovanja in e-storitev za podjetja in prebivalce. Njegovi optični kablji bodo potekali po novem plinovodu zemeljskega plina, kar bo občutno znižalo stroške izgradnje.

V letu 2008 so bile hitre optične povezave zagotovljene v 12 industrijskih okrožjih Sardinije in približno 60 bolnišnicam in zdravstvenim službam. Nov projekt BULGAS-FIBERSAR po otoku širi t.i. omrežje z dostopom naslednje generacije. Dosegel bo tudi področja, na katerih morajo zasebni operaterji še izgraditi takšna omrežja, kar zmanjšuje digitalni razkorak Sardinije in se ujema z Evropsko digitalno agendo, vodilno pobudo v okviru strategije Evropa 2020.

Projekt izkorišča možnosti izgradnje regionalnega omrežja za dobavo plina, s čimer bo dosegel ekonomijo obsega. Ko bo omrežje dokončano, bo vsebovalo več kot 3,4 milijona metrov dodatnega kabla. Doseglo bo več kot milijon prebivalcev Sardinije v 240 mestih in krajih ter 400 000 zgradb in 50 000 podjetij ter ustanov. Delo se izvaja v dveh ločenih fazah. Prva faza vključuje razmestitev komunikacijske infrastrukture, sinhronizirane z gradnjo cevovodov, jaškov in vstopnih jaškov plinovodnega omrežja. Druga faza obsega namestitve in zagon optike.

Optika do doma (FTTH)

Omrežje, izdelano v okviru projekta, bo omogočalo hitrosti prenosa, višje od 100 megabitov na sekundo. Zasnovano je bilo tako, da telekomunikacijskim operaterjem ponuja odprt in prilagodljiv dostop do nadgradenj in razširitev v prihodnosti. V skladu s pravili o državni pomoči EU bo ta infrastruktura ostala lastnost avtonomne regije Sardinija, kar zagotavlja neto nevtralnost, ki bo koristila vsem prebivalcem in uporabnikom.

Skupni stroški:
82 980 000 EUR
Prispevek EU:
41 490 000 EUR

„Zaradi izboljšane digitalne komunikacije in povezljivosti bo projekt zagotavljal prednosti in prihranke pri stroških za javno upravo in podjetja,“ pravi Piero Berritta, direktor oddelka za splošne zadeve – Storitvena infrastruktura in omrežja, avtonomna regija Sardinija. Kot ključne prednosti izpostavlja enostavnejši dostop do storitev, kot so elektronski podpisi, digitalni dokumenti in elektronski računi.

„Prihranki pri stroških v upravi zaradi tega omrežja bodo sprostil sredstva, ki jih lahko ponovno investiramo v projekte za regionalni razvoj,“ doda. „Prav tako bodo lahko sardinska podjetja z novimi internetnimi izdelki, storitvami in prodajnimi kanali bolj konkurenčna na mednarodnih trgih.“ Omrežje lahko ustvari tudi 8% prihranke pri stroških za regionalno uvajanje digitalnih šol in e-zdravstvenih storitev.

▶ VEČ O TEM
<http://www.regione.sardegna.it/>

▶ VLAGANJE V DELOVNA ZNANJA IN SPRETNOSTI ZA OHRANJANJE GIBANJA DONAVE

Donava je najpomembnejša panevropska prometna žila, po kateri so v letu 2011 prevozili približno 45 ton tovora. Eden od projektov EU se je osredotočil na dodatno izobraževanje in usposabljanje oseb, ki nadzorujejo plovila na reki, zaradi česar se obeta temu sektorju svetla prihodnost.

Podonavje je dom za 115 milijonov ljudi. Njena reka preteče 2850 km od Schwarzwalda v Nemčiji do Črnega morja in pri tem prečka 10 evropskih držav.

Razvoj prevoza po celinskih plovih poteh (IWT) – vključno z intermodalno infrastrukturo za premik zabožnikov med ladjami, tovornjaki in vlaki – bo odvisen od izboljšane sodelovanja med državami regije. To je cilj kohezijske politike EU, ki bo izveden skozi programe, kot je transnacionalni program sodelovanja za jugovzhodno Evropo. Med izzivi, s katerimi se srečujejo prevozniki tovora, je pomanjkanje usposobljenega osebja za plovbo zaradi omejenih možnosti usposabljanja in izobraževanja v državah Podonavja. Z delom na plovilih, v pristaniščih in v logistiki zagotavljajo varen in tekoč rečni promet.

Bodoči kapitani na Donavi

S tem posebnim izzivom se je ukvarjal projekt EU NELI – omrežje sodelovanja za logistično in navtično izobraževanje, ki se je osredotočal na prevoz po celinskih plovih poteh donavskega koridorja in je bil podprt z inovativnimi rešitvami. Združil je 15 partnerjev, ki delajo v prevozu po celinskih plovih poteh, iz osmih držav: Avstrije, Bolgarije, Hrvaške, Madžarske, Romunije, Srbije, Slovaške in Ukrajine.

Novo omrežje sodelovanja pospešuje izmenjavo informacij in skupne dejavnosti v sodelujočih državah. Po besedah vodje projekta Vasilija Pipirigenauja „ponuja pomembnim deležnikom iz vseh obrežnih držav v Podonavju ustrezne storitve in instrumente za zapiranje obstoječih vrzeli IT, spodbujanje

Skupni stroški:
2 170 000 EUR
Prispevek EU:
1 620 000 EUR

in izboljšanje celinske plovbe ter utiranje poti k novim, skupnim in transnacionalnim dejavnostim.“

Vsaka od osmih partnerskih držav, ki sodeluje v projektu, je razvila nacionalni načrt ukrepanja. Ti so bili vključeni v transnacionalni načrt Podonavja, ki se je osredotočal na skupne ukrepe za splošne standarde in koncepte v izobraževanju usposobljenega osebja za plovbo po vodnih poteh Donave, prevoz in logistiko. Ukrepi vključujejo skupno zaposlovanje in usposabljanje navtičnega osebja, harmonizacijo usposabljanja in izdajanja spričeval ter razvoj modernih gradiv za učenje. Transnacionalni načrt je v skladu s strategijo EU 2010 za Podonavje, katere lastni načrt ukrepanja zahteva vlaganje v izobraževanje in delovna mesta v sektorju plovbe po Donavi.

Drugi opazni rezultati projekta so vzpostavitev štirih informativnih centrov za usposabljanje o prevozu po celinskih plovih poteh (Avstrija, Hrvaška, Madžarska in Romunija) in razvoj gradiva za izobraževanje in usposabljanje o prevozu po celinskih plovih poteh za Podonavje za uporabo v predavalnici in spletu.

▶ VEČ O TEM

<http://www.neliproject.eu>

<http://www.danube-region.eu>

▶ SEVEROZAHODNA ANGLIJA, UK

▶ USTVARJANJE IN OHRANJEVANJE DELOVNIH MEST V REGIJI

Skupni stroški:
12 310 000 EUR
Prispevek EU:
6 160 000 EUR

V okviru triletnega projekta za podporo podjetij je bilo v severovzhodni Angliji ustanovljenih več kot 4 660 novih podjetij BSUPII, ki je namenjen prikrajšanim skupnostim in skupinam z nezadostno zastopanostjo v podjetjih, je pomagal tudi na tisoče ljudem pri razširitvi obstoječih podjetij ali samozaposlitvi.

Severovzhodna Anglija je dom za sedem milijonov ljudi, ki živijo v treh grofijah (Cheshire, Cumbria in Lancashire) ter dveh mestnih grofijah (Manchester in Merseyside). Sama mestna grofija Manchester je drugo največje gospodarstvo v državi s približno 90 000 podjetji in 1,2 milijona zaposlenih. Vendar pa je finančna kriza v zadnjih letih hudo prizadela to regijo, zaradi česar je stopnja brezposelnosti velika.

Na 2. fazo za ustanovitev podjetji (BSUPII) je vplival prejšnji pilotni projekt za intenzivno podporo v regiji, predvsem pridobljene izkušnje o razvoju in zagotovitvi podpore za podjetja. Projekt je sofinancirala EU in upravljal severozahodni organ za regionalni razvoj (NWDA), njegovi partnerji pa so vključevali 14 severozahodnih lokalnih organov in 27 manjših organizacij s strokovnim znanjem o podpori za podjetja.

Glavni cilji projekta so bili ustanovitev novih podjetij in okrepitev obstoječih, še posebej v mestnih območjih, kjer je stopnja brezposelnosti velika ali je število podjetij majhno. Njegov cilj je bil tudi zaposliti več prebivalcev iz prikrajšanih območij in sosednjih okrožij.

Strokovna pomoč

Partnerji so ponujali intenzivne in strokovne storitve ter podporo ljudem, ki so želeli ustanoviti podjetje, lastnikom podjetij, ki imajo podjetje manj kot 36 mesecev, in ljudem, ki so se želeli samozaposliti. Storitve so vključevale vse od izvajanja poizvedb do opredelitve poslovanja. Strokovnjaki so omogočili tudi neposredno usposabljanje za posameznike ali skupine in stalno podporo za podjetja do tri leta po začetku poslovanja.

Do konca projekta aprila 2012 je približno 2 640 posameznikov prejelo pomoč pri ustanovitvi podjetja in ustvarjenih je bilo 7 000 delovnih mest. Craig Dures iz liverpoolskega podjetja Grime 2 Shine hvali podporo, ki jo je prejel od projektnega partnerja Blue Orchid Management Consultants: „Ustanovitev podjetja ni lahka, vendar sem dobil nasvete za vsa ključna področja. Poslovni svetovalac za podjetja je zmanjšal pritisk pri ustanovitvi mojega podjetja.“

Geof Ashton iz podjetja Four Seasons Garden Services iz Wigana je prejel pomoč svetovalca „pri pomembnih področjih, kot je načrtovanje proračuna, bančništvo, posojila in podpore.“ Oblikovalec spletnih strani in tiskar Peter Bennett iz Rochdalea je hvaležen za pomoč v zvezi z računovodstvom, ki jo je prejel na dogodku za zagon podjetij.

Čeprav se je projekt BSUPII zaključil, je bil priznan kot dober model podpore posameznikom pri ustanavljanju podjetja. Projekt se nadaljuje v podobni obliki z neposredno podporo vlade in Evropske komisije.

▶ VEČ O TEM

<http://www.theblueorchid.co.uk>

► OCENA KOHEZIJSKEGA SKLADA

ANALIZA KAŽE DOSEŽKE NA PODROČJU PROMETA IN OKOLJA, VENDAR UČINKI OMREŽJA POTREBUJEJO VEČJO POZORNOST

Podporo kohezijskega sklada večinoma prejmejo večji infrastrukturni projekti, ki so sestavni del nacionalnih razvojnih programov na področju prometa in okolja. Ocenjevanje učinkovitosti projektov, ki jih financira kohezijski sklad, predstavlja različne izzive, med katerim je tudi ta, da se številni projekti zaključijo šele čez nekaj let od prvotnega obdobja financiranja.

Neodvisni svetovalci so izvedli serije medsebojno povezanih ocen intervencij v obdobju 2000-2006, ki sta jih sofinancirala kohezijski sklad in prejšnji instrument strukturne politike v predpristopnem obdobju (ISPA).

Poročilo zajema 16 držav – Grčijo, Irsko, Portugalsko in Španijo (podprte od leta 2000), Ciper in Malto (podprta od leta 2004), Češko, Estonijo, Madžarsko, Latvijo, Litvo, Poljsko, Slovaško in Slovenijo (podpiral ISPA od 2000 do 2004, po tem obdobju podpiral kohezijski sklad) ter Bolgarijo in Romunijo (podpiral ISPA). Poročilo se osredotoča na naložbene potrebe v prometni in okoljski infrastrukturi, dodelitev sredstev glede na vrste projektov in hitrost uvajanja projektov v državah, ki so prejemale podporo. Ocenjuje dosežke naložb in poskuša oceniti strošek na enoto pri projektih ter rezultate na osnovi analize stroškov in koristi. Raziskano je tudi upravljanje in izvajanje projektov, skupaj z drugimi dolgoročnimi vprašanji o politiki, ki izhajajo iz ocene.

Dosežki

V prometnem sektorju sta kohezijski sklad in ISPA sofinancirala izgradnjo 1 274 km cest in 950 km železniških tirov ter obnovo 3 000 km cest in 3 800 km železniških tirov. Projekti v okoljskem sektorju, dopolnjeni z operacijami, ki jih je financiral Evropski sklad za regionalni razvoj, so izboljšali kakovost vode za več kot 20 milijonov ljudi in omogočili priključitev 23,5 milijona ljudi na sisteme za čiščenje odpadnih voda. Medtem ko so sofinancirani projekti dosegli svoje cilje glede izboljšav prometnega omrežja in okoljske infrastrukture, je njihov učinek na gospodarski razvoj in kohezijo zadevnih držav težko oceniti, ker ti učinki niso bili podrobno opredeljeni in ker je prekmalu za vidne učinke. Države članice niso bile dolžne poročati o stroških na enoto pri sofinanciranih projektih v tem obdobju. Kljub temu ocena vsebuje te informacije za namene oblikovanja osnove centralne baze podatkov za primerjavo stroškov na enoto med podobnimi projekti v različnih državah.

LINIJA PODZEMNE ŽELEZNICE NA LIZBONSKEM LETALIŠČU ODPRTA Z RAZSTAVO „KOHEZIJSKI SKLAD NA PORTUGALSKEM“

Med leti 1993 in 2006 je kohezijski sklad odobril 6 milijard evrov za sofinanciranje projektov na področju okolja (272) in prometa (80) na Portugalskem. Zadnje večje naložbe so bile končane v letih 2011 in 2012, vključno z linijo podzemne železnice na lizbonskem letališču. Za prikaz teh dosežkov so julija odprli razstavo „Kohezijski sklad na Portugalskem“, ki sovpada z otvoritvijo nove linije podzemne železnice na letališču. Dogodek, ki poteka šest mesecev, predstavlja rezultate in vplive kohezijskega sklada od leta 1993 (programski obdobji I in II) in vključuje številne upravičence, vključno z Águas de Portugal Group, REFER, EDIA, Lipor, Brisa, Amarsul, Estradas de Portugal, Lusoponte, Águas de Douro e Paiva, Simtejo, Simarsul, Águas do Mondego, avtonomnimi regijami in drugimi.

Neto koristi projektov

Naknadna analiza koristi in stroškov (CBA) je razkrila, da pri 9 od 10 raziskanih prometnih projektov koristi večinoma – še posebej v obliki skrajšanega časa potovanja, nižjih stroškov upravljanja vozila in izboljšane varnosti – še vedno presegajo stroške. Samo dva od 10 raziskanih okoljskih projektov sta ustvarila koristi, ki presegajo stroške. V nasprotju s tema dvema projektoma se je drugih osem projektov izvajalo primarno zaradi skladnosti z Direktivami EU in ne zaradi njihove resnične vrednosti.

Počasno izvajanje projektov

V letih 2000-2006 je bilo na voljo skupaj 36,2 milijarde evrov iz kohezijskega sklada in instrumenta strukturnih politik v predpristopnem obdobju. Financiranje je bilo približno enakomerno porazdeljeno med prometno in okoljsko infrastrukturo, pri čemer je bil za tehnično pomoč dodeljen zelo majhen znesek. Dokazi pričajo, da so se financirani projekti izvajali precej počasi. Do konca leta 2009 so plačila za štiri kohezijske države EU15 znašala 77% skupnih razpoložljivih finančnih sredstev in za EU12 le 70%. Počasno izvajanje ima več vzrokov, pri čemer je do zakasnitev v številnih državah prišlo v začetni fazi načrtovanja projektov, pri pridobivanju ustreznih dovoljenj in zemljišč za gradnjo, pri izpolnjevanju postopkov javnega naročanja in dejanskem izvajanju del.

Analiza stroškov in koristi

Ocena postavlja v ospredje številna področja, ki jih je treba izboljšati za večjo učinkovitost stroškov, sofinanciranih iz kohezijskega sklada, in za manjše zakasnitve. Popolno izkoriščanje analize stroškov in koristi v prihodnosti zahteva nenehne izboljšave zmožnosti oblasti za uporabo te analize s stalno podporo zunanjega strokovnega znanja – kot ga sedaj ponuja program JASPERS – za zagotavljanje tehnične podpore predvsem tistih organov, ki redno izvajajo velike projekte. Projekte je treba upoštevati kot del sistema ali omrežja in ne samostojno, kar je izrecen del smernic za analizo stroškov in koristi v trenutnem obdobju.

Kljub izboljšavam od leta 2000 so še vedno mogoče nadaljnje izboljšave drugih vidikov upravljanja podpore kohezijskega sklada, še posebej v povezavi s sprejemanjem odločitev in izbiro projektov, ki v številnih državah niso v celoti objektivni in transparentni. Dolgoročno strateško načrtovanje je treba v nekaterih državah še vedno okrepiti, še posebej v povezavi

PRIČAKOVANJE KOHEZIJSKEGA SKLADA V OBDOBJU 2014-2020

Kohezijski sklad ima glavno vlogo pri zmanjševanju razlik v EU, tako da pomaga najmanj razvitim državam članicam pri vključevanju na enoten trg EU. V obdobju 2014-2020 bo obseg kohezijskega sklada podoben trenutnemu obdobju. Zagotavljal bo podporo za:

- naložbe za uskladitev z okoljskimi standardi;
- energetske projekte, ki predstavljajo jasne koristi za okolje, npr. spodbujanje energetske učinkovitosti in uporaba obnovljive energije;
- naložbe v vseevropska prometna omrežja ter v mestne in nizkoogljivne prevozne sisteme.

Prvič bo kohezijski sklad podpiral instrument za povezovanje Evrope – za konkurenčen in trajnostni evropski prevozni sistem. Države EU z bruto nacionalnim dohodkom, manjšim od 90% povprečja EU, lahko zaprosijo za podporo kohezijskega sklada. V večini so to države, ki so se pridružile EU v letih 2004 in 2007. Prehodna podpora bo na voljo za države, ki so bile upravičene do podpore v obdobju 2007-2013, vendar zaradi povečanih dohodkov ne morejo več zaprositi za podporo.

▶ VEČ O TEM

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_sl.cfm

z okoljskimi naložbami. Postopki za pridobivanje ustreznih dovoljenj in proces pridobivanja zemljišča je treba pospešiti v številnih državah, in sicer s spremembami zakonodaje in predpisov. Izboljšati je treba tudi javna naročila, da se zmanjša frekvenca pritožb ter da se pri dodeljevanju pogodb upošteva kakovost in strokovno znanje v povezavi s ceno.

Zaključek ocene je, da je naknadno ocenjevanje projektov treba izvesti dovolj dolgo po njihovem zaključku, saj je v procesu ocenjevanja šele takrat mogoče ustrezno prikazati izpolnjevanje končnih ciljev.

▶ VEČ O TEM

http://ec.europa.eu/regional_policy/information/evaluations/index_en.cfm

„Día de la cooperación europea“
Lutkovno gledališče v Valenciji, Španija

▶ PIONIRJI SODELOVANJA

VEČ KOT 280 DOGODKOV OB DNEVU
EVROPSKEGA SODELOVANJA!

Teden od 21. septembra 2012 je mejnik v komunikaciji evropskega teritorialnega sodelovanja, s prvim dnevom evropskega sodelovanja in več kot 280 dogodki v 35 evropskih državah.

V programu INTERACT, ki zagotavlja nasvete in usposabljanje o programih evropskega teritorialnega sodelovanja (ETC), so se zavedali, da gredo v smeri neznanega območja, ko so maja 2011 zagnali skupno komunikacijsko dejavnost za vseh 93 programov evropskega teritorialnega sodelovanja. Skupni dejavnik je bilo 20 let izkušenj pri čezmejnem sodelovanju, od majhne pobude Skupnosti INTERREG do tretjega cilja kohezijske politike EU. Vendar se poraja vprašanje, kako pokazati rezultate 30 000 projektov, izvedenih v tem obdobju, pri čemer so številni občutno izboljšali življenja Evropejcev na področjih, kot so zdravstvo, promet, zaposlovanje in energetika.

Izbrana oblika je bila odlična: skupno praznovanje dneva evropskega sodelovanja. Vendar ne tako, da so vsi poleteli

v Bruselj – prav nasprotno: s praznovanjem po vsej Evropi, kjer so vidni pozitivni vplivi sodelovanja. Pod sloganom „Skupne meje nas zbližujejo“ je bilo v 35 državah EU v tednu do 21. septembra 2012 organiziranih več kot 280 dogodkov v okviru programov evropskega teritorialnega sodelovanja in projektov. Prvič se je zgodilo tudi, da so se sodelujoči programi odločili nagovoriti „običajne državljane“, ki navadno niso dobro seznanjeni s programi in projekti EU. Izbira dogodkov je bila prepuščena sodelujočim partnerjem; program INTERACT je kot pobudnik koordiniral skupno kampanjo, od razvoja vizualne identitete za kampanjo do izdelave spletnega mesta s poudarjenimi vsemi dogodki in predstavitev dejanskih primerov evropskega teritorialnega sodelovanja itd.

Motivacija in ustvarjalnost sodelujočih v programih je bila izjemna. Med dogodki je bila čezmejna dirka med litovskim konjem, beloruskim traktorjem in latvijskim reševalnim rešilnim avtomobilom, rusko volgo in poljskim fiatom, plavalni maraton med Albanijo in Grčijo, gledališče za otroke in delavnice v Valenciji v Španiji, podzemni koncert na meji med Slovaško in Madžarsko, kolesarska tura med Italijo in Švico,

Komisar za regionalno in mestno politiko Johannes Hahn skupaj s članicama Evropskega parlamenta Marie-Thérèse Sanchez-Schmid in Riikko Manner na dogodku dneva evropskega sodelovanja v Bruslju.

Več kot 1 000 prebivalcev Srbije in Romunije se je pridružilo praznovanju dneva evropskega sodelovanja v Temišvaru v Romuniji.

„Razvoj čezmejnega sodelovanja je v času krize zelo pomemben. Zato sem zelo vesela, da smo s to kampanjo počastili dosežke sodelovanja med evropskimi regijami.“

Marie-Thérèse Sanchezová-Schmidová, članica Evropskega parlamenta, Odbor REGI

spletne konference med šolami v Walesu in na Irskem, tekmovanja v ulični umetnosti in fotografije ter še veliko več.

Odziv številnih deležnikov jasno kaže, da je bilo sodelovanje veliko večje od pričakovanega za to pilotsko pobudo. Sodelovali so številni programi evropskega teritorialnega sodelovanja in projekti, pri čemer je bila kampanja organizirana v neposrednem sodelovanju z Evropsko komisijo – Generalnim direktoratom za regionalno in mestno politiko, uradom EuropeAid in Evropsko službo za zunanje delovanje, in je prejela podporo Evropskega parlamenta in Odbora regij. Dogodki so bili vključeni tudi v letošnjem katalogu lokalnih dogodkov ob dnevu odprtih vrat, kjer je teritorialno sodelovanje ena glavnih tem v izdaji za leto 2012.

Drug pomemben element uspeha kampanje je delo medijev: v okviru programa INTERACT je bil izdelan video napovednik, ki je bil preveden v 8 jezikov in predvajan na številnih regionalnih in nacionalnih televizijskih postajah po Evropi. Sodelujoči so uporabljali tudi družbene medije, zaradi katerih je bila kampanja interaktivna in izjemno učinkovita: na tisoče ljudi je

sodelovalo prek storitev Facebook, Twitter in YouTube. Številniki niso še nikoli slišali za evropsko teritorialno sodelovanje.

Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko je ocenil letošnji dan sodelovanja kot zelo pozitivnega in meni, da so bila skupna prizadevanja vredna truda. Priprave za naslednje leto so se že začele, čeprav odločitev o točni obliki in času še ni padla. Vendar ena stvar je gotova: sodelovanje je pot naprej.

▶ VEČ O TEM

<http://www.ecday.eu>

▶ SPREMLJAJ NAS NA

<http://www.facebook.com/cooperationday>

<http://www.twitter.com/cooperationday>

<http://www.youtube.com/cooperationday>

PROGRAM

31. JANUAR 2013

_Bruselj (BE)

Podelitev nagrad
RegioStars 2013

31. JANUAR 2013

_Bruselj (BE)

Dogodek PEACE

24-25. APRIL 2013

_Warsaw (PL)

Konferenca RURBAN

7-10. OKTOBER 2013

_Bruselj (BE)

Dnevi odprtih vrat 2013

Več informacij o teh dogodkih je na voljo v razdelku s programom dogodkov na spletnem mestu Inforegio:

http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_sl.cfm

NAJ SE TE SLIŠI

Želimo slišati, kakšni so dosežki kohezijske politike v vaši regiji, pri katerih so v ospredju rezultati in stvarne prednosti za državljane, ter o vaših pogledih na priprave za naslednje programsko obdobje.

Izbrani prispevki bodo objavljeni v naslednji izdaji revije *Panorama*. Prispevke (največ 1 500 znakov brez presledkov) zbiramo na e-poštnem naslovu:

regio-panorama@ec.europa.eu

ISSN 1725-8278

© Evropska unija, 2012

Razmnoževanje je dovoljeno, če je naveden vir.

Urad za publikacije

Evropska komisija,
Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko
Komuniciranje – Anna-Paula Laissy
Avenue de Beaulieu 1 – B-1160 Brussels
E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_sl.htm